

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvií noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Corinto a

¹ 'Unj ro', me síí cu'naj Pabló, ne me rá Diose cataj xna'anj 'unj rihaan yuvií che'é Jesucristó, ne che'é dan cune' Jesucristó mán 'unj guún 'unj apóstol nata' se-naṇa so' rihaan yuvií a. Ne vaa tinúú ní' síí cu'naj Sóstenes, ne ne so' gaj nihánj,

² ne 'yaj núj yanj nihánj ca'nej núj rihaan nij soj sij amán rá ni'yaj man Diose yanj chuman' Corinto sij naqui'yaj guee nimán che'é Jesucristó a. Dan me se canacúún Diose man soj guun soj síí naqui'yaj guee nimán, ne veé ca'nej yanj nihánj cachee rihaan cunudanj yo'ó nij síí yanj me rej ma'an síí táa tu'va se-chuvií Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' a. Dan me se síí 'nij ra'a man nij so' ne síí 'nij ra'a man ma'an ya ní' me ya so' a.

³ Me rá núj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é soj, ne me rá núj gaa xej nimán soj, qui'yaj roj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' síí cu'naj Pabló graciá rihaan Diose che'é nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Corinto a

⁴ Niganj nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é nij soj che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj che'é se noco' soj man Jesucristó adonj.

⁵ 'O se che'é Jesucristó ro', cavii sa' uxrá soj, qui'yaj Diose á. Dan me se uxrá xcaj soj cuentá, ne uxrá nari' soj nana sa', qui'yaj Diose,

⁶ ne danj qui'yaj soj che'é se sa' uxrá nari' soj se-nana Jesucristó nana tucu'yón 'unj man soj a.

⁷ Ne a 'ó se sa' rqué Nimán Diose rihaan ní' ne achiin man soj a ma'. 'O se aj vaa nu' yo' rihaan soj, ne na'vij ndo'o soj ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumij nihánj nanj adonj.

⁸ Ne so' me sí raquíj ndo'o man soj, ne guun nucaj soj canoco' raan soj man so' ndaa güii ca'ne' so' cacun' che'é yuvii, ne se tumé soj cacun', qui'yaj so' a ma'.

⁹ Vaa che'é gaa nucaj rá ní' man Diose, ne Diose me sí canacúun man soj guun tuvi' soj ga ta'níi so' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij qui'yaj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Corinto, naqui'yaj nij so' que'ee x'ne' man nij so' a

¹⁰ Dan me se cunq soj ca'mij, tinuj, nocoj. Ne che'é se-chuvii ya Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' ro', me achíin ni'yáj yaj rihaan nij soj se vaa yo'o cuyaán gaa rá taran' soj do', yo'o cuyaán ca'mii soj do', yo'o rcua'aan gaa soj do', raj chuguanj.

¹¹ Dan me se cataj xna'anj nij tuvi' síi cu'naj Cloé rihanj se vaa unu' soj ga tinúú soj ne uun vij ndo'o soj, nanj tinuj, nocoj.

¹² Dan me se ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Pabló a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Apolos a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco' se-nana síi cu'naj Pedró a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síi noco'

se-nana Jesucristó a”. Dan me se danj vaa 'o 'o ta'aj soj a.

¹³ Ne me che'é 'yaj soj danj ga. 'O se nuvi' que'ee Jesucristó vaa ma'. Taj che'é gaa que'ee x'ne' soj ma'. Cavi' ma'án 'unj rihaan rcutze che'é soj na'. Cata' ne soj che'é ma'án 'unj na'. Taj ma'. Che'é dan, me che'é taj ta'aj soj se vaa sij noco' manj me ta'aj soj ga.

¹⁴⁻¹⁵ Dan me se ne cuta' ne 'unj man soj ma'. Maan se orún' síi cu'naj Crispo do', síi cu'naj Gayo do', cata' ne qui'yáj, ne che'é dan se ca'vee cataj soj se vaa che'ej cata' ne soj ma'. Danj gaa, ne guun niha' raj á. 'O se cata' ne soj che'é Jesucristó, cataj soj, ne ca'mii ya soj á.

¹⁶ Cuta' ne uún 'unj man nij tucua síi cu'naj Estéfanos, tzaj ne ne nuû sa' raj sese cuta' ne 'unj man yo'ó ta'aj yuvii a ma'.

¹⁷ 'O se nuvi' suun cuta' ne yuvii ataj ma'. 'O se ca'née xa' Jesucristó manj nataj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii, tzaj ne na'vej rá so' cavii raá 'unj nana cuu nachran' ca'mii 'unj ma'. Maan se nana nica inanjan ca'mii 'unj, gaa ne ca'vee xcaj yuvii cuentá se vaa nuveé nana avii raá yuvii me nana yo', maan ne se-nana Jesucristó ya me yo' adonj. Dan me se ya xcaj nij yuvii cuentá se vaa ya cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é nij so', ne ca'vee cuchuman rá nij yuvii cuno nij yuvii nana nica ca'mii 'unj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se ca'née Diose man Jesucristó rihaan chumii nihánj, che'é dan ne'en ní' se vaa avii ndo'o raá Diose a

18 Dan me se vaa yuvii cacaa nu' cavii nu' ca'anj, ne nata' nii nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze uno nij yuvii yo', tzaj ne taj se 'yá' cuchuman rá nij yuvii ma'. Nana snúú rma'an me nana yo' rihaan nij so' nanj adonj. Tzaj ne ino vaa rá ní' sij cavii sa', ne ne'en ní' se vaa che'é nana yo' ro', guun nucuaj Diose tinanii Diose man ní' rihaan sayuun adonj.

19 Ne danj Diose taj: “Nij sí avii ndo'o raá ro', guun nij so' sí ni'yon, qui'yáj, ne se guun nucuaj nij so' xcaj nij so' cuentá che'é nana sa', qui'yáj ma'”, taj nana no rihaan danj Diose á.

20 Ne daj ran' nu' nij sí avii ndo'o raá man rihaan chumii nihánj cuano, rá soj ga. Yaj nihánj me se nana snúú rma'an avii raá nij so', qui'yaj Diose nanj adonj.

21 'O se nij sí man rihaan chumii nihánj ro', ne cavii raá nij so' daj vaa Diose ma'. Tzaj ne sí cuu raá me Diose, ne ma'an Diose caráán chrej rihaan nij so', gaa ne se gaa nanj xcaj nij so' cuentá che'é so' adonj. 'O se me rá Diose cuno nij yuvii nana a'mii natáj núj, ne sese cuno nij yuvii, ne tinanii Diose man nij yuvii rihaan sayuun, ne dan me se nda' se nana snúú rma'an me nana a'mii núj, rá ta'aj nij yuvii ro', tzaj ne orún' nana yo' me nana tinanii man yuvii rihaan sayuun nanj adonj.

22 Ne xa' nij yuvii israelitá, tzaj ne me uxrá rá nij so' qui'yaj Diose suun sa' nocoo quene'en nij so', ne xa' nij yuvii yaníj, tzaj ne me rá nij so' cuno nij so' nana cuu á.

23 Tzaj ne a'mii natáj núj nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é yuvii, ne na'aj nij yuvii israelitá cuno nij so' nana yo', ne nij yuvii yaníj taj

se vaa nana snúú rma'an me nana yo' uún adonj.

²⁴ Tzaj ne aj canacúún Diose man ta'aj nij yuvii israelitá do', man ta'aj nij yuvii yaníj do', se vaa canoco' nij so' man so', ne gaa uno nij so' nana a'mii natáj núj, ne uun ya rá nij so' se vaa síi ca'née Diose tinanii man yuvii rihaan sayuun me Jesucristó, ne xcaj nij so' cuentá se vaa ya nucuaj ndo'o Diose ne ya avii ndo'o raá Diose, che'é se ca'née Diose man Jesucristó rihaan chumii nihánj adonj.

²⁵ Dan me se nda' se nana snúú rma'an me nana rqué Diose, rá ta'aj nij yuvii, tzaj ne nuveé nana snúú rma'an me nana yo' ma'. 'O se avii doj raá Diose rihaan nij yuvii nanj ei. Ne nda' se ninaj ndo'o Diose, rá ta'aj nij yuvii, tzaj ne ne ninaj Diose ma'. 'O se Diose ro', me síi nucuaj ndo'o doj rihaan nij yuvii nucuaj ndo'o adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se síi ni'yon me ní', che'é dan ne'en ní' se vaa inanj che'é Jesucristó me cavii sq' ní' a

²⁶ Dan me se xcaj nij soj cuentá daj qui'yaj Diose gaa canacúún Diose man ma'an soj, tinuj, nocoj. Doj vaa nij síi avii ndo'o raá 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij síi nucuaj 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij síi xna'anj 'nij sca'núj soj á. Nuveé yuvii sa' doj rihaan yo'ó yuvii me ma'an soj ma'.

²⁷ Maan se inanj síi ni'yon narii Diose, ne dan me se nacaj Diose man nij síi ni'yon, che'é rej me rá Diose guun na'aj nij síi avii ndo'o raá nanj á. Ne síi uun narii Diose, ne dan me se nacaj Diose man nij so', che'é rej me rá Diose guun na'aj nij síi vaa suun nanj adonj.

28 Ne taj yu'vee nó nij síi narii Diose man ma', taj nij yuvii man rihaan chumii nihánj, tzaj ne nacaj Diose man nij so', ne qui'yaj canaán nij so' rihaan nij síi guun chij doj man rihaan chumii nihánj adonj.

29 Dan me se asa' quisíj, gaa ne a 'ó yuvii se quisíj rá ca'mii sa' che'é ma'an rihaan Diose se vaa sij sa' uxrá me ma'an a.

30 Dan me se Diose me síi 'yaj 'nij ra'a Jesucristó man soj, ne che'é orún' Jesucristó avii raá ní', qui'yaj Diose á. Che'é orún' Jesucristó cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose á. Che'é Jesucristó me ní' síi sa' rihaan Diose, qui'yaj Diose á. Che'é Jesucristó quinanii ní' rihaan sayuun, qui'yaj Diose á.

31 Che'é dan no xcúun ní' qui'yaj ní' ndaa vaa taj danj Diose á. Dan me se taj danj Diose: “Se ca'mii sa' ní' che'é ma'an ní' ma'. Inanj che'é ma'an Diose guun rá ní' ca'mii sa' ní' á”. Danj taj danj Diose adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'mii Pabló nana nachran' rihaan nij síi man Corinto ma'. Maan se inanj cataj xna'anj so' se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutzé che'é ní' a

1 Ne'en nij soj se vaa gaa cuchí' 'unj chiháan soj, ne natá' 'unj se-nana Diose rihaan soj, ne ne guun rá 'unj ca'mii 'unj nana nachran' ndo'o rihaan soj, man tinuj, man nocoj. 'Q se ne guun rá 'unj cataj soj se vaa avii ndo'o raá 'unj ma'.

² Tananj yo'o guun rá 'unj cataj xna'anj 'unj che'é orún' Jesucristó se vaa cavi' so' rihaan rcutze che'é soj a.

³ Dan me se gaa cuchí' 'unj rihaan soj, ne guun na'aj 'unj ca'mii 'unj, ne cuchu'vi' nimanj, ne quirí'ij ndo'o manj nanj á.

⁴ Ne xa' nana natá' 'unj rihaan nij soj, tzaj ne nuveé nana cavii raá yuvii me nana yo' ma'. Tzaj ne cuno nij soj nana, ne guun ya rá soj se vaa Nimán Diose rqué nana yo' manj, ne guun ya rá soj se vaa ma'an Diose rqué se nucuaj manj ca'mij nana yo' rihaan soj adonj.

⁵ Che'é dan nuveé che'e se cavii ndo'o raá 'unj me cuchumán rá soj cuno soj nana yo' ma'. Tananj che'é se vaa rqué Diose se nucuaj man ní' me cuchumán rá soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ino uxrá vaa nana avii raá nij sí man rihaan chumii nihánj ga se-nana Diose nana sa' a

⁶ Dan me se nana cuu a'mii núj rihaan nij yuvii vaa chij rá, tzaj ne nuveé nana avii raá yuvii man rihaan chumii nihánj cuano me nana a'mii núj ma'. Ne a'mii núj nana avii raá nij sí uun chij rihaan chumii nihánj ma'. 'O se ne'en núj se vaa nichrun' ca'nee Diose suun uun chij ata nij so' nanj adonj.

⁷ Tzaj ne a'mii núj se-nana Diose nana cuu adonj. Dan me se gaa ataa qui'yaj Diose chumii, ne yo'o guun rá Diose se vaa cuno yuvii nana cuu yo', ne cavii sa' yuvii, ne ve'é ndo'o gaa yuvii, tzaj ne nij sí man gaa naá ro', ne quene'en nij so' nana

yo' ma'. Ndaa yaj me tihaan naca Diose nana yo' rihaan yuvii nanj adonj.

⁸ Ne quene'en nij sí uun chij man rihaan chumii nihánj se-nana Diose nana cuu ma'. Dan me se Jesucristó me sí guun chij ndo'o rej xta', ne sese quene'en nij sí uun chij man rihaan chumii nihánj se-nana Diose, ne ne cachron nij so' man Jesucristó rihaan rcutze asuun saj ma'.

⁹ Tzaj ne danj Diose taj se vaa a 'ó yuvii ne guun nucuaj xcaj cuentá che'é se vaa qui'yaj Diose che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Diose a. Danj taj danj Diose á.

¹⁰ Tzaj ne tihaan Nimán Diose man núj che'é nij rasuun qui'yaj Diose che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Diose, ne dan me se tihaan Nimán Diose rasuun yo' man núj, qui'yaj ma'an Diose á. Dan me se nuchruj raá Nimán Diose cunudanj rasuun, ne sa' uxrá nuchruj raá Nimán Diose daj vaa ma'an Diose adonj.

¹¹ 'O se a 'ó yuvii ne ne'en daj vaa rasuun 'nij yuve nimán yo'ó yuvii ma'. 'O se orún' nimán yuvii ne'en daj vaa nimán ma'an yuvii nanj adonj. Ne danj vaa Diose uún a. A 'ó ní' se ca'vee xcaj cuentá daj vaa Diose ma'. Maan se orún' Nimán Diose me sí ne'en daj vaa Diose nanj adonj.

¹² Ne ino uxrá vaa nimán núj ga nimán nij yuvii man rihaan chumii nihánj, ne xa' núj, tzaj ne nuu Nimán Diose nimán núj, ne che'é dan me xcaj núj cuentá daj vaa nij se sa' rqué Diose rihaan ní' adonj.

¹³ Dan me se ga nata' núj rihaan yuvii che'é nij se sa' rqué Diose rihaan ní', ne ne a'mii núj nana avii raá yuvii ma'. Maan se a'mii núj nana

tucu'yón Nimán Diose man núj, ne tucu'yón núj nana yo' rihaan yuvī n̄u Nimán Diose nimán adonj.

¹⁴ Q se na'vej rá yuvī man rihaan chumij nihánj cunō nij so' nana a'mii Nimán Diose ma'. 'Q se snúú rma'an nana a'mii Nimán Diose, rá nij so', ne ne racuíj Nimán Diose man nij so' naqui'yaj cūu nij so' nana yo' a man adonj. Che'é dan taj se 'yá' cunō nij so' ma'.

¹⁵ Xa' sí racuíj Nimán Diose man, tzaj ne ne'en so' naqui'yaj cūu so' cunudan̄j rasuun, tzaj ne se ca'vee naqui'yaj cūu yo'ó yuvī man so' ma'. Se guun nucuaj nij yuvī xcaj nij yuvī cuentá daj vaa rá so' ma'.

¹⁶ Dan me se danj Diose taj: “A 'ó yuvī ne ne'en daj vaa rá sí 'nij ra'a man ní' ma'. Se guun nucuaj yuvī nago' yuvī chrej man sí 'nij ra'a man ní' ma'”. Danj taj danj Diose á. Ne ase vaa rá Jesucristó ro', danj vaa rá ma'an núj, ne che'é dan se guun nucuaj yuvī naqui'yaj cūu yuvī man núj a man adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun qui'yaj suun Pabló rihaan Diose se vaa tucu'yón so' se-nana Diose rihaan nij sí man Corinto a

¹ Dan me se ase vaa yuvī tihaj guun che'e canoco' man Jesucristó ro', danj vaa nij soj gaa cuchí' 'un̄j rihaan soj, tinuj, nocoj. 'Q se vaa ni'yón doj rá soj, ne ataa doj narí' soj cunō soj rihaan Nimán Diose, ne qui'yaj ndo'o soj se vaa me rá nee man soj qui'yaj soj, ne che'é dan ne ca'vee ca'mij nana chij rihaan soj a ma'.

2 Ne guun nucuaj soj cunō soj nana chij a'mii Nimán Diose a ma'. Maan se inanj nana tucu'yón nii man xnii ca'mii 'unj rihaan soj, ne veé danj vaa soj ndaa se cuano nihánj, ne ne guun nucuaj soj cunō soj nana chij a man adonj.

3 Dan me se 'yaj ndo'o soj se vaa me rá inanj nee man soj qui'yaj soj, ne dan me se uun xcoj ruvaa ndo'o rá soj ni'yaj soj tinúú soj, ne che'é dan unu' soj ga tinúú soj, ne che'é dan me ne'en núj se vaa ne uno soj a'mii Nimán Diose a man chuguanj. Maan se ase vaa naj guun yuvii man rihaan chumii nihánj ro', danj vaa soj adonj.

4 Dan me se taj yo'o tuvi' soj: “Sij nocō' man síí cu'naj Pabló mej á”. Ne yo'ó so' ro', taj: “Sij nocō' man síí cu'naj Apolos mej á”. Danj a'mii 'o 'o ta'aj soj, ne che'é dan ase vaa naj guun yuvii man rihaan chumii nihánj vaa soj, rá 'unj nanj á.

5 Daj sij me síí cu'naj Apolos, ne daj sij mej, rá soj ga. Maan se síí 'yaj suun un rihaan síí 'nij ra'a man ní' me núj, ne ino vaa suun ata 'o 'o núj, qui'yaj so', ne che'é suun qui'yaj suun núj ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man síí 'nij ra'a man ní' a.

6 Dan me se asino yaan cataj xna'anj 'unj se-nana Diose rihaan soj, gaa ne cuchi' síí cu'naj Apolos uún rihaan soj, gaa ne sa' doj tucu'yón so' nu' se-nana Diose rihaan soj, tzaj ne ma'an Diose me síí qui'yaj canoco' sa' nimán soj man so',

7 ne che'é dan taj che'é canoco' soj manj do', man síí cu'naj Apolos do' ma'. Maan se no xcuún soj canoco' soj man orún' Diose adonj.

8 Ne 'o cyaan vaa 'unj ga síí cu'naj Apolos, ne vaa güii naru'vee Diose rihaan núj che'é suun 'yaj

suun núj,

⁹ ne dan me se 'yaj suun núj che'é Diose, ne ca'ne' Diose suun rihaan núj tucu'yón núj se-nana Diose rihaan soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún 'o 'o sí me rá tucu'yón se-nana Diose tumé so' man ma'an so', gaa ne sa' tucu'yón so' a

¹⁰ Dan me se ase vaa sí ve'é uchruj ta'nga' chihón cayáán ve' ro', vaa 'unj, ne ve'é cuchruj 'unj tucuáán canoco' soj, che'é yan ca'ne' Diose suun yo' rihanj, ne cuano ro', tucu'yón yo'ó so' nana rihaan soj a. Dan me se no xcúún 'o 'o sí tucu'yón nana rihaan soj tumé so' man ma'an so', ne sa' gaa nana tucu'yón so' rihaan soj á.

¹¹ Se guun cuchruj nii yo'ó tucuáán rihaan soj ma'. 'O se se-tucuanj Jesucristó me tucuáán cuchruj 'unj rihaan soj, ne ne nó xcúún nii cuchruj nii yo'ó tucuáán rihaan soj man adonj.

¹² Ne ve'é ndo'o tucu'yón ta'aj nij yuvii se-tucuanj Jesucristó rihaan soj, ne nana nij doj tucu'yón yo'ó ta'aj nij yuvii rihaan soj,

¹³ tzaj ne vaa güii quene'en ní' daj vaa nana tucu'yón 'o 'o so' rihaan soj, ne dan me se ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj, ne xa' suun qui'yaj suun 'o 'o núj sij tucu'yón se-nana Diose, tzaj ne cachén suun yo' rque ya'an, qui'yaj Jesucristó, ne quene'en núj daj vaa nana tucu'yón 'o 'o núj nanj adonj.

¹⁴ Dan me se sese se cacaa nana tucu'yón yo'ó so', ne quene'en ní' se vaa ve'é tucu'yón so' se-nana Diose, ne naru'vee Diose rihaan so',

15 tzaj ne sese cacaa nu' nana tucu'yón so', ne quene'en ní se vaa taj yu'vee nó nana tucu'yón so' rihaan yuvij, ne a 'ó xco' se naru'vee Diose rihaan so' nu' che'é suun qui'yaj suun so' a ma'. Dan me se quinanj ma'an so' rihaan sayuun, tzaj ne nana tucu'yón so' cacaa, ne orún' so' quinanj rihaan sayuun nanj adonj.

16-17 Ne ne'en soj se vaa sese tirí' yo'o so' man ve' na'víj yuvij rihaan Diose ro', ne tirí' Diose man so' uún, ne ase vaa ve' na'víj yuvij rihaan Diose ro', ta'nga' danj vaa ma'an soj rihaan Diose, ne yanj Nimán Diose ga soj, ne che'é dan ne nó xcúún yuvij tucunu' yuvij man soj ma'. 'O se sese cunu' soj ga tinúú soj, ne quirí' soj, ne tirí' Diose man síí qui'yaj danj man soj, ne cacaa so' adonj.

18 Sese vaa yo'o tuvi' soj avii ndo'o raá nana cuu chij nana uno yuvij man rihaan chumij nihánj cuano, ne dan me se ca'ne' rá so' ga rej a'mii danj nanj ei. Se guun tihá' yu'unj so' man ma'an so' ma'. Maan se xcaj so' cuentá ne naquiyaj so' síí snúú rma'an man so', gaa ne ca'vee quisij so' guun so' síí avii ndo'o raá doj chuguanj. Dan me se tananj a nari' so' nana ya, ne yá nu' cavij sa' so' doj nanj adonj.

19 Nana avii raá yuvij man rihaan chumij nihánj cuano ro', daj chihaa míj taj se uun nana yo' rihaan Diose ma'. 'O se danj Diose taj se vaa yuvij avii raá ro', me rá nij so' tihá' yu'unj nij so' tuvi' nij so', tzaj ne nicaj Diose nana avii raá nij so', ne tihá' yu'unj Diose man ma'an nij so' nanj adonj. Danj taj danj Diose ei.

20 Ne taj uún danj Diose se vaa ne'en Diose se vaa taj yu'vee nó nana avii raá yuvij man rihaan

chumij nihánj a ma'. Danj taj danj Diose a.

²¹ Che'é dan ne nó xcúún ní' ca'mij xta' ní' che'é nana avii raá yo'o yuvij ma'. Se guun cataj ní' se vaa sa' doj avii raá yo'o so', ne yo'ó so' nij 'yaj, cataj ní' ma'. Tzaj ne xcaj ní' cuentá daj a'mii 'o 'o nij so' á. 'O se nana a'mii yuvij do', nu' rasuun man rihaan chumij nihánj do', ca'vee cavij sa' doj ma'an soj qui'yaj me ma'an rasuun yo', ne vaa se uun nana a'mii nij snó'o do', rasuun man rihaan chumij nihánj do', rihaan soj ei.

²² Dan me se nana a'mij do', nana a'mii síí cu'naj Apolos do', nana a'mii síí cu'naj Pedró do', vaa se uun nana yo' rihaan soj, ne rasuun man rihaan chumij nihánj ro', vaa se uun yo' rihaan soj á. Ne sese vaa i'na' soj, ne cavij sa' soj, che'é se vaa i'na' soj a. Sese caví' soj, ne ca'vee cavij sa' soj uún a. Ne sese ran' soj cuano nihánj do', sese quiran' soj rej rihaan ní' do', ne nu' nij rasuun yo' me vaa se uun rihaan soj á.

²³ 'O se síí noco' man Jesucristó me soj, ne ta'nij Diose me Jesucristó uún a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síí 'nij ra'a man ní' me síí naquiyaj cuu man ní' vaa güii a

¹ Dan me se me rá núj xcaj cunudanj yuvij cuentá se vaa sij 'yaj suun rihaan Jesucristó me núj, ne no xcúún núj nata' núj nana me rá Diose tihaa nacá Diose man yuvij nanj á.

² Dan me se no xcúún núj qui'yaj suun núj nu' suun ca'ne' Diose rihaan núj, ne se ca'vee ca'ne' rá núj ga suun yo' a ma'.

³ Tzaj ne ca'vee se naqui'yaj cuu soj manj do', ca'vee se naj guun cuese naqui'yaj cuu che'ej do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. 'O se a ma'an 'unj ne naqui'yaj cuu 'unj daj 'yaj ma'.

⁴ A 'o cacun' ne tumé 'unj cuano, rá 'unj, tzaj ne dan me se ne ne'én 'unj daj vaa man ma'anj ma'. 'O se orún' sí 'nij ra'a man ní' me sí no xcúún naqui'yaj cuu che'ej nanj adonj.

⁵ Che'é dan se guun naqui'yaj cuu soj cacun' che'é yuvii ma'. Maan se na'vij soj ca'na' uún sí 'nij ra'a man ní' rihaan chumii nihánj ei. Cuano nihánj me se ne ne'en sa' ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvii, tzaj ne asa' ca'na' sí 'nij ra'a man ní', ne tihaan so' rihaan ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvii man rihaan chumii nihánj, ne sese sa' qui'yaj yo'o so', ne ma'an Diose cataj se vaa sa' qui'yaj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne noco' sa' nij sí man Corinto nana tucu'yón Pabló man nij so' a

⁶ Dan me se aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ma'an Jesucristó naqui'yaj cuu che'é núj ga sí cu'naj Apolos, ne me raj quene'en soj man núj, ne xcaj soj cuentá se vaa no xcúún soj cunó soj nana aj cataj xna'anj Diose rihaan ní' nana no rihaan yanj á. Dan me se se cataj soj se vaa sa' doj vaa yo'o tuvi' núj rihaan yo'ó tuvi' núj ma'.

⁷ Sa' doj vaa so' rihaan yo'ó yuvii, rá so' na'. Me sí cataj rihaan so' se vaa sa' doj vaa so' ga, man tinuj, man nocoj. Si'yáa so' ro', me se me sí rqué yo' rihaan so' ga. Ma'an so' qui'yaj na'. Ase Diose qui'yaj xa'. Sese rqué Diose nu' si'yáa so' rihaan so', ne taj che'é ca'mii xta' so' a doj ma'.

8 Ne xa' soj, tzaj ne a 'ó rasuun ne achiin man soj, rá soj, ne ru'vee me soj, rá soj, ne rii ta'nga' ndo'o soj, rá soj a. Ne xa' núj, tzaj ne a doj ne rii ta'nga' núj, rá soj a. Sese ya rii ta'nga' soj, ne guun niha' uxrá raj, ne ndaa a núj quirii ta'nga' ga soj ei.

9 Ne xa' núj apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvij man rihaan chumii nihánj, tzaj ne ase vaa sí naj rma'an ro', danj vaa núj rihaan chumii nihánj, ne sij daj doj cavi' me núj, qui'yaj Diose, raj a. Che'é dan ni'yaj ndo'o nij sí man rihaan chumii nihánj ni'yaj ma'an nij se-mozó Diose ni'yaj ndo'o man núj, che'é se vaa sí yanj rma'an me núj a.

10 Dan me se ase vaa sí ni'yon vaa núj rihaan chumii nihánj, che'é Jesucristó, tzaj ne sí cuu raa me soj che'é Jesucristó, rá soj a. Ne sí nucuaj ndo'o me soj, rá soj, tzaj ne núj me se sí inaj me núj a. Ne ve'é ndo'o aráj cochroj yuvij rihaan soj, tzaj ne xa' ma'an núj, tzaj ne tananj a nachri' yuvij ni'yaj yuvij man núj a.

11 Nu' ca'na' me se achiin se chá rihaan núj do', achiin se co'o núj do', achiin yatzij quitaj xráá núj do' á. Tucuxru' ndo'o nii man núj, ne ne'en nii se vaa taj vaj to'óo núj a.

12 Dan me se 'yaj suun ndo'o núj, gaa ne a'vee ri' núj se achiin man núj a. Nachri' nii ni'yaj nii man núj, tzaj ne a'mii núj nana luj rihaan nij sí nachri' ni'yaj man núj, ne 'yaj nii sayuun man núj, tzaj ne ne a'ne' rá núj ga suun vaa rihaan núj a man adonj.

13 Nana nij a'mii nii rihaan núj, tzaj ne nana sa' a'mii núj ga nij sí a'mii nij che'é núj a. Ase vaa nacaj na'nu' nii rihaan cunudanj rasuun man

rihaan chumij ro', danj vaa núj rihaan chumij nihánj nu' ca'na', ne veé danj vaa núj ndaa cuano nihánj nanj adonj.

14 Dan me se quisij cachrón 'unj nana nihánj nayaa soj, ne nuveé che'e se me raj guun na'aj soj me cachronj nana nihánj ma'. 'O se ase vaa ta'nij vaa soj rihanj, tinuj, nocoj, ne che'é se 'ee raj man soj, che'é dan me raj narquej chrej sa' man soj ei.

15 Ca'vee se cuchí' chí' mǐj síi tucu'yón che'é Jesucristó rihaan soj, tzaj ne asinoj me síi cataj xna'anj se-nana Diose nana sa' rihaan soj á. Canoco' soj man Jesucristó ga 'unj, ne che'é dan ase vaa rej soj vaa 'unj, tinuj, nocoj.

16 Che'é dan me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ase vaa 'yáa 'unj ro', danj gaa qui'yaj guee soj uún a.

17 Che'é dan ca'nej 'unj man síi cu'naj Timoteo cuchí' so' rihaan soj, ne síi noco' man síi 'nij ra'a man ní' me so' ga 'unj, ne che'é dan ase vaa ta'nij vaa so' a. 'Ee raj man so', ne nucuaj raj man so' nanj adonj. Cataj xna'anj uún so' rihaan soj nu' tu-cuáán noco' 'unj che'é Jesucristó, ne 'o cuyaán vaa nana tucu'yón so' ga nana tucu'yón 'unj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj nij chuman' rej vaj 'unj a.

18 Guun che'e ta'aj nij soj ca'mii xtá' ta'aj nij soj, ne xa' nij síi a'mii xtá', tzaj ne se cuchí' ma'anj rihaan soj, rá nij so' a.

19 Tzaj ne ra'yanj ya cuchí' ma'anj rihaan soj, sese ca'vej síi 'nij ra'a man ní', gaa ne nuveé inanj che'é nana a'mii xtá' nij so' xcaj 'unj cuentá ma'. 'O se xcaj 'unj cuentá sese ya quisij nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa taj nij so' adonj.

20 'O se se guun chij ní' ga Diose qui'yaj nana tu'va uun ní' ma'. 'O se guun chij ní' ga Diose, qui'yaj suun guun nucuaj ní' qui'yaj suun ní' che'é Diose adonj.

21 Me se me rá soj qui'yáj ga soj asa' cuchí' 'unj rihaan soj ga. Me rá soj qui'yáá 'unj sayuun man soj na'. Ase me rá soj gaa 'ee rá 'unj man soj ne ve'é ca'mij ga soj xa'.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa a'ne' Pabló suun rihaan nij síi man Corinto se vaa quirii yanj nij so' man 'o síi tumé cacun' 'nij sca'núj nij so' a

1 Dan me se nata' nii rihanj se vaa 'nij 'o síi tumé ndo'o cacun' sca'núj nij soj, ne cacun' chí'ij ndo'o me yo', ne a nij síi ne noco' man Diose ne 'yaj danj ma'. Dan me se vaa yo'o síi otoj ga nica rej 'nij sca'núj soj, taj nii ei.

2 Me che'é a'mii xta' soj ga. Me che'é ne nanó rá soj ga. Me che'é ne quirii yanj soj man síi tumé cacun' 'nij sca'núj soj ga.

3-4 Nuvi' ya xa' 'unj ne ga soj cuano, tzaj ne nuchruj raa ndo'oj che'é soj, ne nana nihánj ro', a'mii 'unj, ne ase uun rá soj gaa nej ga soj ro', danj guun rá soj cunō soj nana nihánj á. Che'é dan asa' cunuu chre' soj, ne xcaj soj cuentá che'é rej ya nicun' nimán 'unj sca'núj soj, qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ya tumé ndo'o snó'o yo' cacun',

5 ne taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa tacuachén soj man síi tumé cacun' yo' rihaan síi chree cu'naj

Satanás, gaa ne quiran' ndo'o nee man so' sayuun, qui'yaj sí chree, gaa ne sese xcaj sa' so' cuentá, ne gaa asa' ca'na' sí 'nij ra'a man ní' ca'ne' so' cacun' che'é yuvij, gaa ne quinanij nimán so', qui'yaj sí 'nij ra'a man ní' a.

⁶ Ne chihan' uxrá vaa gaa a'mii xta' soj, man tinuj, man nocoj. Ne'en soj se vaa yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque rachrúun a. Doj tzin' yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque nocoo ndo'o cunj adonj. Ne ase vaa levadura rihaan cunj yo' ro', danj vaa orún' sí 'yaj cacun' rihaan soj, ne dan me se quirij' que'ee soj, qui'yaj orún' sí tumé cacun' 'nij sca'núj soj ei.

⁷ Che'é dan me, ne quirij yanij soj nu' se nij 'nij sca'núj soj, gaa ne ase vaa cunj naca sa' ro', danj gaa soj, ne se guun qui'nij se nij sca'núj soj a ma'. Xa' soj, tzaj ne ya vaa sa' soj, qui'yaj Jesucristó, ne dan me se aj cavi' so' che'é ní', ne ase vaa caráan matzinj rihaan sayuun che'é nij yuvij israelitá gaa naá ro', danj vaa caráan Jesucristó rihaan nu' sayuun che'é ní', ne se quiran' ní' sayuun che'é cacun' tumé ní' a ma'.

⁸ Che'é dan, ase vaa navij rá nij yuvij israelitá cha'anj pascuá cha'anj avi' matzinj che'é nij so' ro', danj gaa ve'é ndo'o qui'yaj ma'an ní' rihaan Diose cuano, che'é rej cavi' Jesucristó che'é ní' á. Dan me se yuvij israelitá ro', ri'ij nij so' nu' se cu'naj levadura man tucua' nij so' gaa navij rá nij so' cha'anj pascuá, ne 'o' cyaan qui'yaj ní' ga nij so', quiri'ij ní' nu' se chi'ij man nimán ní', gaa ne se gaa chi'ij nimán ní' ei. Se qui'yaj ní' se nij qui'yaj ní' gaa rque ma'. Tananj ca'mij chij ní', ne inanj tucuaán ya qui'yaj ní' á.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese vaa 'o síj taj se vaa tinúú ní' me so', tzaj ne sese 'yaj ndo'o so' cacun', ne se chá ní' chraa ga so' a

⁹ Aj ca'néé 'unj nana rihaan soj rihaan yo'ó yanj se vaa se cunuu chre' soj ga nij síj 'yaj cacun' ga chana adonj.

¹⁰ Tzaj ne ne ca'mii 'unj che'é síj man rihaan chumii nihánj síj ne noco' man Jesucristó ma'. Dan me se nij so' me síj 'yaj ndo'o cacun' ga chana, ne uun xcoj ruvaa rá nij so' ne'en nij so' tuvi' nij so', ne 'yaj ituu nij so' si'yaj tuvi' nij so', ne na'víj nij so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' uún a. Tzaj ne sese me rá soj guun yaníj soj ga nij síj 'yaj cacun' man rihaan chumii nihánj, ne me rej ca'anj soj ga. 'O se man nij so' rihaan nu' cachra' chumii nihánj, ne se ca'vee curihanj soj rihaan nij so' rihaan chumii nihánj ma'.

¹¹ Maan se che'é soj cachrón 'unj nana nihánj se vaa se guun cunuu chre' soj ga yo'ó síj taj uun tinúú man soj, ne ne ya noco' so' man Jesucristó, ne 'nij so' sca'núj soj ei. Dan me se sese tinúú soj me so', taj yo'ó so', tzaj ne sese 'yaj so' cacun' ga chana do', sese uun xcoj ruvaa rá so' do', sese na'víj so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', sese nachri' so' ni'yaj so' tuvi' so' do', sese síj xnó me so' do', sese síj ituu me so' do', ne se cunuu chre' soj ga so' do', a ne nó xcúún so' cataj tinuj soj man so' a mei. Ne a 'ó chraa se chá soj ga so' a ma'.

¹²⁻¹³ Dan me se ne nó xcúún 'unj ca'ne' 'unj cacun' che'é nij síj ne noco' man Diose ma'. Ma'an Diose nó xcúún ca'ne' cacun' che'é nij so' adonj. Tzaj ne no xcúún soj ca'ne' soj cacun' che'é nij

tinúú soj sí nuu chre' ga soj, ne danj Diose taj: “Quirii yaníj soj man sí chí'ii 'nij sca'núj ma'an soj á”. Danj taj danj Diose adonj.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúún ní ca'mii ní che'é pleitó man sca'núj ní rihaan nij cuese man chiháán ní a. Ne se guun qui'yaj ní cacun' man tinúú ní ma'

¹ Gaa unu' soj ga tinúú soj, ne 'anj soj uchruj soj cacun' rihaan cuese sí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ne ne 'anj soj rihaan yo'o tuvi' nij sí sa' noco' man Diose man chuguanj. Nij uxrá vaa 'yaj soj danj ei.

² Ne ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ca'ne' ní sij sa' noco' man Diose cunudanj cacun' che'é cunudanj nij yuvij man rihaan chumii nihánj a. Sese ca'ne' soj cacun' che'é cunudanj chumii vaa güii, gaa ne me che'é se guun nucuaj soj ca'ne' soj cacun' che'é cacun' le'ej nii cuano ga.

³ Ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ndaa che'é ya se-mozó Diose ca'ne' ní cacun' vaa güii a. Che'é dan me ya guun nucuaj ya soj ca'ne' soj cacun' che'é daj a nij sí man rihaan chumii nihánj cuano ei.

⁴ Che'é dan, sese vaa cacun' sca'núj soj rihaan chumii nihánj, ne ca'anj cuchruj soj cacun' rihaan naj guun sí amán rá ni'yaj man Jesucristó ei. Me ma'an sí nica' doj rihaan cunudanj soj ro', guun nucuaj so' ca'ne' so' cacun' che'é tinúú soj ei.

⁵ Dan me se vaa che'é guun na'aj ya soj che'é se vaa 'yaj soj danj ei. Ne nuvi' a 'ó tinúú soj sí guun

nucuaj naqui'yaj cuu man pleitó che'é tinúú soj síí man sca'núj soj a a.

⁶ Tzaj ne nuveé, maan se inanj unu' soj ga tinúú soj, maan ne ndaa 'anj soj uchruj soj cacun' 'yaj soj rihaan nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne nij uxrá vaa 'yaj soj adonj.

⁷ Che'é yan unu' soj ga tinúú soj me se aj tumé uxrá soj cacun' vaa nanj adonj. Aj quiiri' nu' soj, ne sa' doj sese ca'ne' cachrij rá soj qui'yaj chi'ii tinúú soj man soj do', ca'ne' rá soj qui'yaj ituu cachrij tinúú soj man si'yaj soj do', nanj ei.

⁸ Tzaj ne na'vej rá soj qui'yaj soj danj, maan ne tananj a ma'an soj 'yaj chi'ii man tinúú soj do', 'yaj ituu soj si'yaj tinúú soj do', nanj chiha'.

⁹ Ne ne'en soj se vaa se cayáan nij síí chi'ii ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumii nihánj a'. Se guun tiha' yu'unj soj man ma'an soj ma'. 'Q se síí chi'ii do', síí na'víj rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', síí otoj ga nica' tuvi' do', chii chana do', síí otoj ga chii chana do',

¹⁰ síí ituu do', síí uun xcoj ruvaa rá do', síí xno do', síí nachri' ni'yaj tuvi' do', síí tiha' yu'unj man tuvi' do', se cayáan nij so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumii nihánj a ma'.

¹¹ Dan me se danj inanj qui'yaj ta'aj soj gaa rque, tzaj ne yaj me se x'néj cacun' taj xráa soj, ne cunuu sa' nimán soj, ne cunuu sa' soj rihaan Diose, qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do', qui'yaj Nimán Diose síí noco' ní' man do', cuano ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúún ní' qui'yaj ní' cacun' ga chana ma'

¹² Dan me se taj ya uún nii, ne: “Síí vaa ya'núj rihaan mej a. Ca'vee qui'yáá 'unj naj guun rasuun me raj qui'yáj á”. Tzaj ne se cavii sa' 'unj, qui'yaj naj guun rasuun me raj qui'yáj a ma'. Dan me se ya uxrá síí vaa ya'núj rihaan mej, tzaj ne se ca'vej raj guun chij a doj rasuun rihanj ma'.

¹³ Dan me se taj ya uún nii, ne: “Vaa rque ní' a. Che'é dan chá ní' a. Inanj che'é rque ní' ro', vaa se chá yo' a. Ne che'é se chá yo' vaa rque ní' uún”, taj uún nii a. Dan me se ya uxrá ei. Danj vaa roj yo' ei. Tzaj ne Diose qui'yaj navij roj yo' nanj chuguanj. Dan me se xa' nee man ní', tzaj ne nuveé se qui'yaj naj guun rasuun chi'ij ga chana me yo' ma'. Se cayáan ga síí 'nij ra'a man ní' me yo', ne rej ne so' me uún yo' chuguanj.

¹⁴ Dan me se nda' rá se vaa naqui'yaj i'na' Diose man síí 'nij ra'a man ní' gaa cavi' so' ro', danj guun nucuaj Diose cunu u'na' uún ma'an ní' qui'yaj uún so' nanj adonj.

¹⁵ Ne ne ne'en soj se vaa nee man nij soj me se ase vaa nee man Jesucristó ro', vaa nee man soj a. Dan me se ca'vee nica' ní' nee man Jesucristó, ne cunu rcua'aan yo' ga chana niha' rá ga chii, qui'yaj ní' na'. Se ca'vee gaa danj qui'yaj ní' a ma'.

¹⁶ Dan me se ne ne'en soj se vaa síí otoj ga chana niha' rá ro', nuu 'o nee man so' ga chana yo' a. Dan me se ase vaa orún' yuvij vaa so' ga chana yo' nanj chuguanj. Danj Diose taj: “Ase vaa orún' yuvij ro', danj vaa roj so' a”. Danj a'mii danj Diose ei.

¹⁷ Tzaj ne sese guun tuvij ní' ga síí 'nij ra'a man ní', ne 'o vaa nimán ní' ga so' adonj.

¹⁸ Tumé uxrá soj man soj, ne naxuun soj man

soj rihaan nij chana niha' chana me ra cotoj ga soj ei. Se ca'vej uxrá ra soj qui'yaj soj danj ma'. Naj guun cacun' qui'yaj ma'an snó'o ro', nuveé cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' me cacun' yo' ma'. Tzaj ne sese qui'yaj snó'o cacun' ga chana niha' ra, ne yo' me cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' adonj.

¹⁹ Ne ne ne'en soj se vaa ase vaa nuvií sa' ndo'o vaa nee man soj, ne rej yanj Nimán Diose me yo' a. Dan me se Diose me síi rqué nee man soj rihaan soj, ne nuveé si'yaj ma'an soj me nee man soj a man adonj.

²⁰ Dan me se vaa ndo'o yu'vee nó soj rihaan Diose, ne nocoo ndo'o naru'vee so' gaa quiránj so' man soj, ne che'é dan no xcúún soj qui'yaj suun nee man soj che'é Diose, ne ve'é ndo'o ca'mii yuvii che'é Diose, qui'yaj soj ei.

7

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' sese vaa nicá ní' do', sese taj vaj nicá ní' do' a

¹ Ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é rasuun xná'anj soj manj a. Dan me se sa' vaa sese se xcaj tuvi' snó'o ga chana saj adonj. Sa' vaa sese quinaj uun so', cayáán ma'an so' adonj.

² Tzaj ne cuano nihánj me se 'yaj ndo'o yuvii cacun' ga chana, ne che'é dan ca'vee a doj xcaj snó'o man nicá so' nanj á. Dan me se no xcúún snó'o xcaj so' man chana, ne no xcúún chana xcaj no' man snó'o,

³ ne ve'é qui'yaj snó'o cotoj so' ga chana nicá so', ne ve'é qui'yaj chana cotoj no' ga snó'o nicá no'

uún a. Nō xcúún roj so' cotoj roj so' ga tuvi' roj so' ei.

⁴ Dan me se chana ro', se quirii ta'nga' no' rihaan nee man ma'an no' ma'. 'O se nica no' quirii ta'nga' rihaan nee man no', ne vaa snó'o uún, ne se quirii ta'nga' so' rihaan nee man ma'an so' uún ma'. 'O se nica so' quirii ta'nga' rihaan nee man so' uún adonj.

⁵ Se guun cataj yo'o so' se vaa na'vej rá so' cotoj so' ga nica so' ma'. Tzaj ne sese 'o cyaan guun rá roj nica roj so' se vaa me rá roj so' guun yanij roj so' rihaan tuvi' roj so' che'é yan yo'o cachinj ni'yaj roj so' rihaan Diose doj güii, ne ca'vee qui'yaj roj so' danj ei. Dan me se ndaa quisij cachín ni'yaj roj so' rihaan Diose, gaa ne cunuu rcua'aan uún roj nica roj so', cotoj rcua'aan uún roj so' ei. Sese se cuno soj nana nihánj, ne caxrii síi chree chrej chi'ii rque soj, che'é se se guun nucuaj soj guun yanij soj rihaan nica soj que'ee güii ma'.

⁶ Ne a'né' 'unj suun rihaan soj se vaa xcaj tuvi' soj, man tinuj, man nocoj. Maan se ataj 'unj se vaa sese me rá soj xcaj tuvi' soj, ne ca'vee qui'yaj soj danj ei.

⁷ Dan me se sa' doj sese 'o cyaan gaa cunudanj yuvii ga 'unj, ne guun nucuaj cunudanj nij yuvii cayáan ma'an nij yuvii, rá 'unj, tzaj ne se guun nucuaj cunudanj yuvii qui'yaj nij so' danj a ma'. Dan me se ndaa ino vaa se nucuaj 'o 'o ní' 'yaj ní', 'yaj Diose, ne dan me se ino vaa se nucuaj yo'o tinúú ní' qui'yaj so', ne ino doj vaa se nucuaj yo'ó tinúú ní' qui'yaj so' uún a.

⁸ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj sij yaan do', rihaan soj chana yaan do', rihaan soj

chanā cavi' nica do', se vaa sa' vaa sese guun nu-
cuaj soj cayáán ma'an soj, ne ase vaa uun ma'anj
ro', danj gaa canē ma'an soj tzaj adonj.

⁹ Tzaj ne sese se guun nucuaj nij soj cayáán
ma'an soj, ne táá a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj ei.
Che'é se acaa tiha' gaa me uun rá soj cotoj soj ga 'o
chanā, táá a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj adonj.

¹⁰ Nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj sij vaa
nica daj qui'yaj soj ga nica soj ei. Dan me se nuveé
nana cavii raā ma'anj me nana nihánj ma'. 'O se
nana cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ní' rihaan ní'
me nana nihánj adonj. Dan me se se cunánj chanā
rihaan nica no' ma'.

¹¹ Sese cunánj chanā rihaan nica no', ne quinaj
uun no', ne se xcaj no' yo'ó snó'o ma'. Maan se
ca'vee canicaj uún no' nan' no' rihaan nica no', ne
guun tuvi' uún no' ga nica no' ei. Ne snó'o uún me
se se tanáj so' man nica so' ma'.

¹² Vaa doj nana cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj
sij vaa nica, tzaj ne nuveé nana cataj xna'anj sí 'nij
ra'a man ní' me nana nihánj, tzaj ne nana ya me
nana nihánj, raj adonj. Dan me se sese vaa nica
yo'o tinúú ní', ne nuveé chanā amán rá ni'yaj man
Jesucristó me no', tzaj ne taj che'é quiri'ij tinúú ní'
man no', sese a'vej rá no' canē no' ga so' a.

¹³ Ne sese vaa chanā ra'vij ní' chanā amán rá
ni'yaj man Jesucristó, ne nica no' ne amán rá ni'yaj
man Jesucristó, tzaj ne canē no' ga so', ne taj che'é
cunanj no' rihaan so', sese a'vej rá so' canē no' ga
so' ma'.

¹⁴ Snó'o ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me
rá Diose qui'yaj suun Diose nimán so' che'é nica
so' chanā ra'vij ní', ne chanā ne amán rá ni'yaj

man Jesucristó ro', me rá Diose qui'yaj suun Diose nimán no' che'é nica no' tinúú ní', ne che'é dan me cunu sa' ta'níí roj so' rihaan Diose, qui'yaj Diose vaa güüi adonj. Sese se qui'yaj Diose danj, ne sij yo'o tumé cacun' me ta'níí soj rihaan Diose asuun tzaj adonj. Nihánj me se che'é se sij amán rá ni'yaj man Diose me ma'an soj, ne ya uxrá cunu sa' ta'níí soj rihaan Diose vaa nanj adonj.

¹⁵ Sese nica ní' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne me rá nica ní' ca'anj yaníj yo' rihaan ní', ne ca'ne' cachrij rá ní' ca'anj nica ní' nanj ei. Gaa ya'núj rihaan ní' gaa nanj adonj. Sese ne amán rá nica ní' ni'yaj nica ní' man Jesucristó, ne taj che'é qui'yaj ní' fuerzá man nica ní' cane nica ní' ga ní' a ma'. 'O se canacúún Diose man ní' che'é rej dínj cumán ní' adonj.

¹⁶ Asa' ne'én so' chana gaa xraj, ne ca'vee quinanií snó'o nica so' rihaan sayuun qui'yáá so' ga. Ne asa' ne'én so' sno'o quinanií chana nica so' rihaan sayuun qui'yaj uún so' ga.

¹⁷ Veé ndaa se vaa 'o 'o ní' gaa canacúún Diose man ní' ca'na' ní' xrej so' ro', veé danj gaa ní' nanj á. 'O se nihánj me chrej narqué 'unj man daj a nij síí noco' man Jesucristó man daj a chuman' a.

¹⁸ Sese Diose me síí canacúún man síí aj taj ta'nga' man canoco' so' man so', gaa ne taj se 'yaj mei. Veé danj gaa quitaj ta'nga' man nij so' nanj ei. Ne veé danj vaa nij síí nuvi' ta'nga' táá man uún gaa canacúún Diose man nij so' canoco' nij so' man Diose uún, ne taj che'é guun rá nij so' cano ta'nga' man nij so' ma'. Veé danj gaa cachrij nij so' nanj ei.

19 Dan me se ca'vee se taj ta'nga' man ní', ca'vee se nuvi' ta'nga' táá man ní', ca'vee se, tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se inanj no xcúún ní' cunó ní' nu' nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' nanj adonj.

20 Veé ase vaa ní' gaa canacúún Diose man ní' canoco' ní' man Diose ro', veé danj gaa cayáán ní' rej rihaan ní' nanj ei.

21-22 Dan me se sese mozó mé so' gaa canacúún Diose man so' canoco' so' man Diose, ne se nanó rá so' ma'. 'O se mozó sij canacúún Diose man canoco' man Diose ro', nuveé mozó uun me so', ni'yaj Diose ma'. 'O se vaa ya'núj rihaan so' canoco' so' man sí' 'nij ra'a man ní' nanj adonj. Ne sí' ne uun mozó gaa canacúún Diose man so' me se no xcúún so' guun so' mozó nuu rihaan Jesucristó yaj adonj. Tzaj ne sese gaa ya'núj rihaan mozó guun yanj so' rihaan ru'vee rii ta'nga' rihaan so', ne vaa che'é guun yanj so' chuguanj.

23 Sayuun ndo'lo quiran' Diose gaa quiránj Diose man soj, ne che'é dan se ca'vej rá soj quirij ta'nga' rma'an yuvij rihaan soj a ma'.

24 Dan me se ase vaa cayáán ní' gaa canacúún Diose man ní' canoco' ní' man Diose ro', veé danj gaa cayáán ní' rej rihaan ní' che'é Diose, tinuj, nocej.

25 Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é rej xcaj tuvi' ní', tinuj, nocej. Nuveé nana cataj xna'anj sí' 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj, tzaj ne cunuu 'ee rá sí' 'nij ra'a man ní' manj, ne che'é dan me ca'ne' so' suun rihanj, ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj me raj, ne ca'vee guun nucuaj rá soj man nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj a.

26 Dan me se vaj ní quiran' ndo'o ní sayuun rihaan chumiġ nihánj, ne che'é dan me sa' a doġ sese cayáán ma'an snó'o ndaa vaa ne so' cuano, raj a.

27 Dan me se sese vaa nica so', ne se nanó rá so' rej quiril'ij so' man nica so' ma'. Ne sese nuvi' nica so', ne se xcaj so' chana ma'.

28 Tzaj ne sese xcaj so' 'o chana, ne nuveé cacun' me yo' mei. Ne sese xcaj chana yaan man 'o snó'o, ne nuveé cacun' me yo' uún mei. Tzaj ne nij sí vaa nica ro', me se quiran' nij so' sayuun rihaan chumiġ nihánj, ne me raj quinaniġ soġ rihaan sayuun yo' ei.

29 Dan me se me raj quene'en soġ se vaa nichrun' quisġ güi ca'na' uún Jesucristó rihaan chumiġ nihánj, ne che'é dan me se nicaj raan ní man rasuun man rihaan chumiġ nihánj ma'. 'O se ra'yanġ navij nu' rasuun man rihaan chumiġ nihánj nanġ ei. Dan me se sí vaa nica ro', ase vaa sí yaan ro', danġ gaa so' cayáán so' á.

30 Ne sí nanó ndo'o rá ro', se ta'vee so' ma'. Ne sí niha' ndo'o rá ro', se ca'nga' so' ma'. Ne sí naránġ natu'veġ ro', ase vaa sí nuvi' rasuun rihaan danġ gaa so', ne inanj qui'yaj suun so' che'é Jesucristó á.

31 Ne sí 'yaj suun ga chumiġ nihánj ro', ase vaa sí ne achiin chumiġ nihánj rihaan ro', danġ gaa so' á. 'O se vaj navij chumiġ nihánj, ne ino uxrá gaa chumiġ nihánj vaa güi nanġ ei.

32 Ne na'veġ raj nano ndo'o rá nij soġ ma'. Dan me se sí nuvi' nica vaa ro', inanj acaj so' cuentá daġ qui'yaj so', ne guun niha' rá sí 'nij ra'a man ní ni'yaj sí 'nij ra'a man ní' man so' a.

³³ Tzaj ne síi vaa nica ro', me se acaj ndo'o so' cuentá che'é chumiij nihánj daj qui'yaj so', gaa ne guun niha' rá nica so' ni'yaj no' man so',

³⁴ ne uun vij rá so' a. Ne ase vaa snó'o ro', danj vaa chana uún, ne chana yaan do', chana ne vaa nica do', inanjanj che'é síi 'nij ra'a man ní' acaj no' cuentá, ne acaj ndo'o no' cuentá daj qui'yaj no' che'é rej inanjanj sa' uxrá gaa nee man no' do', nimán no' do', rihaan Diose a. Tzaj ne chana vaa nica ro', me se acaj ndo'o no' cuentá che'é chumiij nihánj daj qui'yaj no', gaa ne guun niha' rá nica no' ni'yaj so' man no' a.

³⁵ Maan che'é se inanjanj me raj cavij sa' soj me a'mij nana nihánj rihaan soj ei. Nuveé che'e se me raj caránj chrej rihaan soj daj qui'yaj soj me a'mij nana nihánj rihaan soj ma'. Maan che'é se me raj ve'é inanjanj qui'yaj soj ne yo'o canoco' sa' soj man síi 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan ca'mij danj, ne na'vej raj guun vij rá soj a man adonj.

³⁶ Dan me se vaa ta'níi ta'aj soj chana yaan, ne sa' doj cane ma'an no' tucua' soj, rá soj, tzaj ne sese chana yaan cachij me no' ne me ndo'o rá no' xcaj no' man snó'o, ne sese aj xcaj rej no' cuentá se vaa nanó rá no' 'yaj ma'an so', gaa ne ca'vee go' so' man no' rihaan snó'o, ne xcaj tuvi' roj so' ei. Dan me se sese se ca'vee quinaj uun no', rá rej no', ne no' xcúun rej no' rque so' man no' adonj. Nuveé cacun' me yo' ma'. Ca'vee xcaj tuvi' chana yaan ga' o' snó'o ei.

³⁷ Tzaj ne sese me ndo'o rá rej chana se vaa cane no' tucua' so', ne cane no', ne sese taj che'é xcaj chana man snó'o, ne guun nucuaj rej no' qui'yaj so' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' a. Cane

ta'nij chana so' tucua so', qui'yaj so', ne sa' uxrá vaa 'yaj so' sese danj 'yaj so' ei.

³⁸ Che'é dan me, sí o' ta'nij chana rihaan snó'o ro', sa' 'yaj so', ne sí na'vej rá go' ta'nij chana rihaan snó'o ro', me se sa' doj 'yaj so' adonj.

³⁹ No xcúún chana cayáán chana ga nica chana ndaa se cavi' so', tzaj ne sese cavi' nica chana, ne ca'vee xcaj chana man naj guun snó'o me rá ma'an no' xcaj no', tzaj ne no xcúún no' xcaj no' man sí noco' man sí 'nij ra'a man ní' a.

⁴⁰ Tzaj ne sese quinaj uun no', ne ve'é doj gaa cane ma'an no' ei. Danj inanj vaa rá 'unj, ne ase vaa yáán Nimán Diose ga soj ro', danj vaa ne Nimán Diose ga 'unj uún nanj ei.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se guun quirán tinúú ní sayuun, qui'yaj ní ma'

¹ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é nee aj cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij a. Ne'en ní se vaa sí acaj cuentá me cunudanj ní, ne nuveé se ya'anj tiha' me ne'en ní, ne ca'mij xta' ní ma'. 'O se nij ndo'o vaa sese danj qui'yaj ní' adonj. Tzaj ne sese 'ee rá ní' man tinúú ní', ne raquíj ní' man tinúú ní', gaa ne cavi' sa' tinúú ní' doj á.

² Dan me se sí taj se vaa sa' uxrá ne'en ma'an so' ro', ataa doj nari' so' nana achiin man so' ei.

³ Tzaj ne sese ya aráj cochroj yo'o so' rihaan Diose, ne ya ne'en Diose man so' uún adonj.

⁴ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ne nó xcúún ní' cha ní' nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij a. Ne ya ne'en ní' se vaa taj se guun

ya'anj cacój yuvij rihaan chumij nihánj ma'. Ne xa' Diose, tzaj ne oruun ya so' adonj.

⁵ Dan me se man ndo'o ya'anj noco' nij yuvij man rihaan chumij nihánj, ne tumé ya'anj yo' man nij yuvij, rá nij yuvij, ne ya'anj me yo', rá nij so', ne ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rej xta', ne yo'ó ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rihaan yo'óó, rá nij so' a.

⁶ Ne xa' ní', tzaj ne ne'en ní' se vaa oruun ya Diose á. Rej ní' Diose me so', ne orún' so' me síi qui'yaj cunudanj rasuun man rihaan chumij nihánj, ne inanj che'é ma'an so' vaa i'na' ní' a. Ne vaa orún' síi 'nij ra'a man ní', ne Jesucristó cu'naj so', ne che'é so' curuvi' nu' rasuun man rihaan chumij nihánj, ne che'é so' cunuu i'na' cunudanj ní' ya adonj.

⁷ Tzaj ne nuveé cunudanj tinúú ní' ne'en nana nihánj ma'. Tzaj ne 'o se vaa ta'aj nij so' canoco' man ya'anj cacój yuvij gaa rque, ne ta'aj nij tinúú ní' me se ne nucuaj nimán nij so', ne gaa chá nij so' nee cuta' nii rihaan ya'anj me se uun vij rá nij so' ni'yaj nij so' man nee yo', che'é se nee cuta' nii rihaan ya'anj me yo', rá nij so' a. Cacun' me cha' man nee cuta' nii rihaan yo', rá nij so', ne che'é dan me sese cha' nij tinúú ní' síi vaa danj rá man nee yo', ne quiri' rá nij so' nanj adonj. Dan me se qui'yaj nij so' cacun' rihaan Diose, rá nij so', ne che'é dan me no xcúún ní' racuíj ní' man tinúú ní', ne se chá ní' nee yo', sese cacun' me yo' rihaan tinúú ní' mei.

⁸ Nuveé che'e se chá ní' me cavij sa' ní' doj rihaan Diose ma'. Dan me se ca'vee se se chá ní' man nee yo' do', tzaj ne se quina'aan tiha' rque ní' do' a ma'. Ne ca'vee se cha' ní' man nee yo',

tzaj ne se nari' nucaj tiha' ní do', qui'yaj nee yo' nanj ma'. Nuveé nee yo' me 'yaj vaa i'na' ní a man adonj.

⁹ Nda' se ca'vee cha soj me ma'an rasuun, tzaj ne tadó soj se vaa maan che'é se chá quiran' tinúú soj cacun', qui'yaj soj á.

¹⁰ 'O se sese aj ne'en so' nu' rasuun nihánj, tzaj ne 'anj so' rej na'víj nii rihaan ya'anj cacóy yuvij, ne ca'anj cayáán so' chá nee yo' ga nij sí na'víj rihaan ya'anj yo', gaa ne ne'en tinúú so' sí ne nucaj nimán, gaa ne dan me se ndaa a so' ndaa a ca'anj cayáán chá, gaa ne uun vij rá so' che'é se chá yo', gaa ne 'yaj so' cacun' rihaan sí 'nij ra'a man nij ma'an soj nanj adonj.

¹¹ Dan me se quirí' rá so' che'é se vaa qui'yaj soj nanj adonj. Dan me se ma'an soj me se guun ya rá xa' soj cha soj, tzaj ne tinúú soj sí ne guun ya rá ro', me se quirí' so' gaa nanj adonj. Dan me se cavi' Jesucristó che'é tinúú soj, tzaj ne quirí' tinúú soj, qui'yaj ma'an soj, sese danj qui'yaj soj chuguanj.

¹² Dan me se qui'yaj soj cacun' rihaan tinúú soj, ne quirí' rá so', qui'yaj soj, ne yo' me cacun' cutumé soj rihaan Jesucristó sese danj qui'yaj soj adonj.

¹³ Che'é dan me sese quiran' tinúú 'unj sayuun che'é nee chá 'unj, ne daj chihaa míj se chá 'unj nee, gaa ne se gaa nanj quiran' tinúú 'unj sayuun, qui'yáá 'unj a ma'.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nda' se no xcúún Pabló ca'nee so' rasuun rihaan nij sí uno nana a'mii

natáj so', tzaj ne ne 'yaj so' danj ma'. Maan se inanj me rá so' cavij sa' nij so' rihaan Diose a

¹ Ne'en soj se vaa nuveé mozó uun mé 'unj ma'. Apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj yuvij man rihaan chumij mej, ne quene'en yá 'unj man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne che'é suun qui'yaj suun 'unj canoco' ma'an nij soj man sí 'nij ra'a man ní' adonj.

² Dan me se vaa yuvij taj se vaa nuveé ya apóstol cune' Jesucristó man mé 'unj, tzaj ne ya ne'en soj se vaa cune' Jesucristó man 'unj nata' 'unj se-nana so' rihaan soj, ne dan me se che'é se canoco' soj man sí 'nij ra'a man ní', che'é dan xcaj yuvij cuentá se vaa ya cune' Diose man 'unj nata' 'unj rihaan yuvij che'é so' adonj.

³ Ne gaa achín na'anj nij yuvij manj sese ya ya cune' Diose manj, ne dan me se taj xna'anj 'unj rihaan nij yuvij se vaa ya ya canoco' nij soj man Jesucristó che'é nana nata' 'unj rihaan soj a.

⁴ Che'é dan no xcúún núj cha núj chraa á. No xcúún núj co'q núj á.

⁵ No xcúún núj xcaj núj man ra'vij núj ní noco' man Jesucristó, ca'anj no' me rej ma'an ca'anj núj á. Ne'en soj se vaa nij tinúú sí 'nij ra'a man ní' do', sí cu'naj Pedró do', yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan yuvij do', vaa nica 'o 'o nij so' a.

⁶ No xcúún núj nicaj núj sa'anj rqué yuvij a. Me che'é vij ran' guee núj ga sí cu'naj Bernabé me sí 'yaj suun che'é rej quirj' núj sa'anj cha núj gaa chéé núj ga soj ga. Me che'é ne 'yaj núj ndaa vaa 'yaj yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man nata'

rihaan yuvij che'é so', rá soj ga.

⁷ Tanuu ro', o' so' sa'anj che'é se vaa achiin rihaan ma'an so' na'. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se gobiernó rque nu' se vaa achiin rihaan tanuu yo' ei. Ne sí 'yaj suun naa ro', me se inanj 'yaj suun rma'an so' náa. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se me rá so' cha so' se achij man raa naa yo' ei. Ne sí tumé matzinj ro', cataj so' se vaa ne nó xcúún so' co'o so' stoo matzinj na'. Taj, man tinuj, man nocoj. 'O se anuu so' too, ne co'o so' ei. Ne danj vaa guee núj, raj, tinuj, nocoj. Vaa núj, ne no xcúún núj nicañ núj se vaa me rá soj rque soj rihaan núj nanj adonj.

⁸ Nuveé nana avii raa yuvij me nana nihánj ma'. 'O cyaan a'mii se-tucuanj Moisés ga nana nihánj, ne:

⁹ “Se numíj so' tu'va scúj gaa 'yaj suun xo' gaa tuguáj che'é xo' 'núú trigó cunu sa' 'núú trigó ma'”, taj se-tucuanj Moisés yo' a. Inanj che'é scúj nanó rá Diose, rá soj na'.

¹⁰ Ase che'é ma'an ya ní' a'mii nana nihánj xa'. Che'é ma'an ya ní' a'mii nana nihánj ei. Sí uxra' yo'óo ro', me se no xcúún so' gaa nucuaj rá so' se vaa ya quirí' so' ta'aj se achij rihaan yo'óo yo', vaa güi ei. Ne sí rii tan' ro', no xcúún so' gaa nucuaj rá so' se vaa quirí' ma'an so' ta'aj tan' rii so' man rque naa yo' chuguanj.

¹¹ Ne ase vaa sí 'yaj suun yo'óo ro', danj vaa núj che'é soj, ne dan me se caxríj núj se-nana Diose nimán soj, ne cavij sa' nij soj nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan, sese rque soj doj se chá man rihaan chumij nihánj rihaan núj, ne nuveé se ya'anj tiha' me yo' rihaan núj ma'.

12 Sese nō xcúún yo'ó yuvii chá nij so' se vaa rqué soj rihaan nij so', ne táá a núj, ne doj a nō xcúún núj chá núj se vaa rqué soj rihaan núj, raj a. Tzaj ne ne achíin núj se chá rihaan soj ma'. 'O se chu'vi' núj se vaa guun rá yuvii se vaa a'mii natáj núj se-nānā Diose che'é sa'anj do', che'é se chá do', ne se cuchumán rá nij yuvii cunō nij yuvii se-nānā Diose nana sa', rá núj, ne che'é dan na'vej rá núj nīcaj núj sa'anj che'é nana a'mii natáj núj ma'. 'O se a'vej rá núj quiran' núj me ma'an sayuun che'é se-nānā Diose nanj adonj.

13 Ne'en soj se vaa nij síi 'yaj suun rihaan Diose rque nuvíi ro', chá nij so' ta'aj rasuun 'anj nicaj yuvii rque nuvíi yo', ne nij síi racuíj man yuvii rqué rasuun rihaan Diose ro', chá ma'an nij so' ta'aj rasuun yo', ne dan me se nō xcúún nij so' chá nij so' rasuun yo' adonj.

14 Ne xa' núj sij nata' se-nānā Diose nana sa' rihaan yuvii, tzaj ne cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' rihaan ní' se vaa nō xcúún núj qui'yaj núj se vaa 'yaj nij síi 'yaj suun rá nuvíi yo', ne nō xcúún núj chá núj se vaa rque yuvii rihaan núj che'é se-suun núj suun nata' se-nānā Diose rihaan yuvii a. Danj taj síi 'nij ra'a man ní' adonj.

15 Tzaj ne a 'ó güii ne qui'yáj danj ma'. Nuveé che'e se me raj rque soj rasuun rihanj me cachronj nana nihánj ma'. 'O se nda' se cavij, tzaj ne se guun raj daj chihaa mīj rque soj sa'anj manj ma'. 'O se síi nucuaj nimán mej adonj. Sese cata'aa 'unj sa'anj, ne cataj yuvii se vaa tu'va rma'án 'unj taj 'unj se vaa se cata'aa 'unj sa'anj che'é se-suun 'unj suun a'mii natáj se-nānā Diose nana sa', ne che'é dan

daj chihaa míj se qui'yáj danj ma'.

16 Dan me se a'mii natáj 'unj se-nana Diose, tzaj ne se ca'mii xta' 'unj che'é suun yo' mei. Maan se suun ca'ne' Diose rihaan 'unj me suun yo', ne sese se ca'mii natáj 'unj se-nana Diose nana sa', gaa ne quirán' 'unj cacun' nocoo ndo'o gaa nanj adonj.

17 Sese guun niha' raj qui'yaj sunj suun ca'ne' Diose rihanj, ne naru'vee Diose rihanj, tzaj ne ca'vee se ne gaa niha' raj qui'yaj sunj che'é Diose, tzaj ne daj chihaa míj se ca'ne' raj ga suun a'mii natáj se-nana Diose ma'. Maan se yo'o qui'yaj sunj nanj ei.

18 Ne me se naru'vee Diose rihanj, rá soj ga. 'O se inanj ca'vej rá Diose rque uun 'unj se-nana Diose rihaan yuvii, ne cuno uun yuvii se-nana Diose nana sa' ca'mii natáj 'unj, ne se rqué yuvii sa'anj rihanj ma'. No xcúnj cachinj sa'anj rihaan yuvii cuno nana sa', tzaj ne na'vej rá Diose qui'yáj danj ma'. Maan se cuno uun nij yuvii, ne se luj rqué Diose manj me nana yo' a. Se naru'vee yuvii rihanj ma'.

19 Nuveé mozó mej rihaan yuvii ma'. A 'ó yuvii se guun nucuaj quirii ta'nga' rihanj, tzaj ne naqui'yaj yá 'unj mozó manj rihaan cunudanj yuvii, che'é se me raj cunu rij ndo'o yuvii, ne cumán doj nij so' canoco' man Jesucristó adonj.

20 Dan me se gaa vaa 'unj sca'núj nij yuvii israelitá, gaa ne naqui'yaj manj ndaa vaa 'yaj ma'an nij so', gaa ne ca'vee canoco' nij so' se-tucuanj Jesucristó, che'é se me raj cuno nij so' se-nana Jesucristó ei. Ase vaa nij síj noco' uxrá se-tucuanj Moisés ro', danj vaa ma'anj gaa taj xna'anj 'unj

rihaan nij so' che'é Jesucristó ei. Taj che'é canoco' ma'anj se-tucuanj Moisés, tzaj ne maan che'é rej me raj cunō nij so' se-nana Jesucristó me 'yáj danj nanj adonj.

²¹ Ase vaa nij síi ne noco' se-tucuanj Moisés ro', danj vaa 'unj gaa taj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é Jesucristó, che'é rej me raj cunō nij so' se-nana Jesucristó, ne dan me se ne 'yáá 'unj naj guun se vaa me raj qui'yáj ma'. 'O se unó 'unj rihaan Diose, ne unó 'unj cunudanj nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan ní' adonj.

²² Ase vaa nij síi ne guun ya rá se vaa a'vej rá Diose cha nij so' naj guun rasuun ro', danj vaa ma'anj gaa tucu'yonj se-nana Diose rihaan nij so', che'é rej me raj raan doj canoco' nij so' man Jesucristó ei. Dan me se ase vaa 'o 'o nij yuvii ro', danj vaa naqui'yáj man ma'anj gaa taj xna'anj 'unj rihaan 'o 'o nij so' che'é Jesucristó, gaa ne canoco' ta'aj 'o 'o nij yuvii man Jesucristó, qui'yáj adonj.

²³ Inanj danj 'yáá 'unj ga se-nana Diose nana sa', gaa ne cavii sa' ma'anj, qui'yaj se-nana Diose, raj a.

²⁴ Ne'en soj se vaa nij síi unánj tico tuvi' ro', nucuaj unánj cunudanj nij so', tzaj ne orún' tuvi' nij so' 'yaj canaán, ne dan me se ase vaa 'yaj suun ndo'o síi 'yaj canaán ro', danj gaa soj qui'yaj suun soj che'é Jesucristó, gaa ne qui'yaj canaán soj, ne cavii sa' soj ei.

²⁵ Dan me se síi me rá qui'yaj canaán gaa tico nii ro', tumé uxrá so' man ma'an so' daj qui'yaj so', ne se náj qui'yaj rma'an so' ma'. 'O se me rá so' guun nucuaj so' qui'yaj canaán so' 'o cachriin coj cunuû raá so', tzaj ne nuveé 'o cachriin coj gaa nu' cavii

nu' ca'anj me yo' ma'. Maan se vaa güii canaco_o yo' nanj adonj. Tzaj ne ino vaa se rque Diose man ní' sese qui'yaj canaán ní', ne dan me se se rque Diose man ní' ro', yo'o gaa yo' nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan cutumé uxrá ní' man ma'an ní' ei.

²⁶ Xa' síi unánj tico tuvi', tzaj ne ne'en so' me rej cuchí' so', ne ne 'anj so' naj guun chrej ma'. Ne danj 'yaj guee 'unj nanj á. Dan me se ne'en yaj me rej cuchí' 'unj, ne che'é dan inanj 'yaj sunj adonj. Ne síi tico tuvi' cuxru', tzaj ne ne o' so' rihaan nana un ma'. 'Q se ne'en so' daj qui'yaj so', ne qui'yaj canaán so', ne ase 'yaj so' ro', danj 'yá adonj. Ne'enj daj qui'yáj, ne qui'yaj cananj ni'yaj Diose, ne danj 'yaj guee 'unj nanj á.

²⁷ Dan me se síi tico tuvi' cuxru' ro', me se o' so' man ma'an so', che'é se me rá so' gaa sca' nee man so', gaa ne qui'yaj canaán so' man tuvi' so' a. Uxrá tumé so' man nee man ma'an so', ne ase vaa tumé so' man ma'an so' ro', danj vaa tumej man ma'anj a. Dan me se ca'mii natáj 'unj rihaan yo'ó yuvii se vaa canoco' nij so' man Jesucristó, ne na'vej raj cataj Jesucristó se vaa ne canoco' ya ma'anj man so' ma'.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tadó uxrá ní' se vaa se qui'yaj ní' cacun' rihaan Diose, ne se na'vij ní' rihaan ya'anj cacó yuvii a

¹ Me raj xcaj nij soj cuentá che'é xii núj sij israelitá nij síi cumán gaa naá, gaa ne quene'en soj me che'é canoco' raan ní' man síi 'nij ra'a man ní', tinuj, nocoj. Xii núj sij israelitá nij síi cumán gaa naá ro', me se caráán ngaa rihaan güii xráa

cunudañj nij so', qui'yaj Diose, ne cachén sa' nij so' tanuu na ya'anj, ne canó nij so' ndaa rej xco na ya'anj, qui'yaj Diose,

² ne gaa cachén nij yuviñ israelitá rej caráan ngaa rihaan güii xráá nij so' do', gaa cachén sa' nij so' ndaa rej xco na ya'anj do', ne yo' me cata' ne nij so' vaa, ne cunuu rcua'aan nij so' ga síi cu'naj Moisés, ne canoco' cunudañj nij so' man Diose ga síi cu'naj Moisés ei.

³ Ne vaa se rqué Jesucristó rihaan nij so' chá cunudañj nij so',

⁴ ne vaa na rqué Jesucristó rihaan nij so' co'o cunudañj nij so', ne rqué Jesucristó cunudañj rasuun cachiin man nee man nij so' do', man nimán nij so' do', nanj adonj. Dan me se cachéé Jesucristó ga nij so' me rej ma'an vaj nij so', ne ase vaa yuvej quixra' cavii na co'o nij yuviñ israelitá ro', danj vaa Jesucristó rihaan nimán nij so', rqué Jesucristó nu' se vaa cachiin man nimán nij so' adonj.

⁵ Tzaj ne ne guun niha' uxrá rá Diose ni'yaj Diose man que'ee nij so' ma'. Doj tzin' tuvi' nij so' me síi sa' rihaan Diose, ne che'é dan cavi' nu' yo'ó ta'aj nij so' rej tacaan, qui'yaj Diose ei.

⁶ Xcaj raa ní' daj qui'yaj nij yuviñ israelitá gaa naá, ne xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' yo' yaj á. Dan me se guun ndo'o rá nij yuviñ israelitá qui'yaj nij so' se nij, gaa ne quiran' nij so' sayuun, ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa ne nó xcúún ní' guun rá ní' qui'yaj ní' se nij ma'.

⁷ Dan me se quina'víj ta'aj nij so' rihaan ya'anj cacój yuviñ, ne dan me se cayáan nij yuviñ israelitá rej rihaan nij ya'anj yo', gaa ne chá nij so' chraa,

gaa ne co'o nij so' na, gaa ne canicun' nij so', gaa ne quij tico tuvi' nij so' ga tuvi' nij so' rihaan ya'anj yo', taj danj Diose a. Gaa ne quiran' ndo'o nij so' sayuun, che'é yan qui'yaj nij so' danj a. Dan me se xcaj ní' cuentá se vaa se quina'víj ní' rihaan ya'anj cacój yuvij ma'.

⁸ Q se qui'yaj yo'ó ta'aj nij yuvij israelitá cacun' ga chana, ne dan me se cavi' ícō va'nuj míj tuvi' nij so' rque 'o güii yo', qui'yaj cacun' yo' a. Che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'.

⁹ Ne ne kuchu'vi' nij yuvij israelitá qui'yaj nij so' cacun' ma'. Maan se guun rá nij so' quene'en nij so' sese ya ya qui'yaj Diose sayuun man nij so' che'é cacun' tumé nij so' a. Doj a qui'yaj nij so' cacun', tzaj ne cavi' que'ee nij so', qui'yaj xcuáa, ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'.

¹⁰ Ne ca'mii ta'aj nij so' nana nij rihaan Diose, se vaa ne ve'é qui'yaj Diose rihaan nij so' a. Ne che'é dan cavi' yo'ó ta'aj nij so', qui'yaj se-mozó Diose sí ca'néé Diose rihaan nij so', ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'.

¹¹ Inanj danj quiran' nij yuvij israelitá nij sí cumán gaa naá, gaa ne cachrón nii nana nihánj che'é nij so' rihaan yanj, che'é yan xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' yo' yaj a. Nichrun' quinavij chumij nihánj, ne che'é dan no xcuún ní' xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' a.

¹² Sese sa' uxrá noco' ní' man Jesucristó rá ní', ne tumé uxrá ní' man ní' se gaa nanj ca'anj yanij ní' ne quirij' ní' a.

¹³ Xa' soj, tzaj ne ne cachēn soj rihaan sayuun nocōo ndo'o ne guun nucuaj soj quiran' soj ma'.

Maan se inanj sayuun le'ej nii 'vee guun nucuaj soj 'na' rihaan soj nanj adonj. Tzaj ne vaa che'é gaa nucuaj rá soj man Diose, gaa ne se gaa nanj ca'na' sayuun nocoo ndo'o rihaan soj ei. Tzaj ne asa' ca'na' sayuun nocoo ndo'o rihaan soj, ne gaa nucuaj rá soj man Diose, ne racuj so' man soj daj gaa qui'yaj soj, gaa ne quinanii soj rihaan chrej chi'ii yo', gaa ne se gaa nanj qui'yaj soj cacun' chuguanj. Dan me se daj chihaa mij se guun nucuaj sayuun nocoo yo' qui'yaj canaan yo' rihaan soj ma'. 'Q se Diose racuj nanj adonj.

¹⁴ Che'é dan tumé uxrá soj man soj ei. Se quina'víj soj rihaan ya'anj cacój yuvii, man tinuj, man nocoj.

¹⁵ Síi aj acaj cuentá me soj, raj, ne che'é dan me nuchruj raa soj nana a'mij á.

¹⁶ Dan me se gaa nuu chre' ní', ne vaa yo'o tazá na vinó rihaan ní', ne nago' ní' graciá rihaan Diose che'é tazá se vaa che'é inanj orún' Diose gaa na vinó yo', ne ase vaa ton man Jesucristó ro', danj vaa na vinó yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a. Gaa ne uxa' ta'aj ní' rachrúún, gaa ne chá taran' ní' doj rachrúún yo', ne ase vaa nee man Jesucristó ro', danj vaa rachrúún yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a.

¹⁷ Dan me se orún' rachrúún vaa rihaan ní' chá cunudanj ní' a. Che'é dan me ase vaa orún' yuvii ro', danj vaa cunudanj nij tinuj ní' a.

¹⁸ Ne xcaj soj cuentá se vaa ase vaa 'yaj ní' cuango ro', danj qui'yaj nij yuvii israelitá nij síi man gaa naá, chá cunudanj nij so' nee rqué nij so' rihaan Diose, ne che'é dan ase vaa orún' yuvii ro', danj

vaa cunudañj nij so' rihaan Diose a.

19 Xcaj nij soj cuentá n̄iyaj soj nana a'mij á. Yu'va' chá' nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij na'. Taj ma'. Ya ya'anj me nij ya'anj cacój yuvij na'. Taj ma'.

20 Inañj me rá 'un̄j cataj 'un̄j se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij ro', nuveé Diose me sí rqué nii nee yo' rihaan ma'. Maan se rihaan nana chree rqué nii nee yo' nanj adonj. Ne na'vej raj guun tuv̄i' soj ga nij nana chree ma'.

21 Sese co'o soj na vinó che'é sí 'nij ra'a man ní', ne se ca'vee canicaj soj co'o soj na vinó che'é nij nana chree ma'. Se guun co'o soj v̄ij na yo' ma'. Sese chá soj chraa rihaan sí 'nij ra'a man ní', ne se ca'vee canicaj soj chá soj chraa rihaan nij nana chree ma'.

22 Sese danj qui'yaj ní', ne caxrii yuvaá sí 'nij ra'a man ní' man ní' nanj adonj. Che'é se sa' Diose, ne nano' ní' daj qui'yaj ní', gaa ne ca'maan rá Diose n̄iyaj Diose man ní' na'. Taj ma'. Sese danj qui'yaj ní', ne se guun nucuaj ní' quinanii ní' rihaan so' a ma'.

23 “Ca'vee qui'yáj naj guun se me raj á”, taj ta'aj yuvij, ne ya vaa nana a'mii nij so', tzaj ne se cavii sa' ní' a doj, qui'yaj naj guun se 'yaj ní' ma'. Se cunuu sa' ní', qui'yaj naj guun se 'yaj ní' man chuguanj.

24 Se guun nano' ní' se sa' gaa rihaan ma'an inañj ní' ma'. 'O se n̄o xcúún ní' nano' ní' se sa' gaa rihaan yo'ó yuvij adonj. Danj qui'yaj ní', gaa ne cavij sa' doj ní' ei.

25 Ca'vee chá soj naj guun nee ane' rihaan yu'vee, ne se nanó rá soj sese nee cuta' nii rihaan

ya'anj cacój yuvij me nee yo' mei. Maan se cha uun soj ei.

²⁶ Danj Diose taj se vaa nu' cachra' chumij do', cunudanj rasuun man rihaan chumij do', me si'yaj sí 'nij ra'a man ní' a. Danj taj danj Diose, ne taj che'é cuchu'vi' ní' cha ní' man si'yaj sí 'nij ra'a man ní' ma'.

²⁷ Sese nacúun yo'o sí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó man soj cha soj chraa ga so', ne ca'vee ca'anj soj cha soj ga so', sese danj me rá soj, ne ca'vee cha soj naj guun rasuun rque so' cha soj ei. Se xcaj soj cuentá sese nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij me nee yo' ma'. Cha soj cuaj ei.

²⁸ Tzaj ne sese cataj xna'anj yo'o so' rihaan soj se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvij me nee chá soj, ne se chá soj man nee yo' a mei. 'O se sí cataj xna'anj rihaan soj ro', ne guun ya rá so' se vaa ca'vee cha soj nee yo', ne che'é dan me se guun cha soj a ma'.

²⁹⁻³⁰ Dan me se ne'en ma'an soj se vaa nuveé cacun' me cha soj nee yo' ma'. Tzaj ne tinúú soj sí cataj xna'anj rihaan soj ro', cacun' me cha' nee yo', rá so', ne che'é dan me se táá a se chá soj nee yo' a man adonj. Ca'vee cha 'unj nee yo', raj, tzaj ne sese cha 'unj nee yo', gaa ne cuta' tinúú 'unj cacun' xráj, ne nda' se nago' 'unj graciá rihaan Diose che'é nee yo', tzaj ne cataj tinúú se vaa chi'ii vaa nimanj, ne na'vej uxrá raj ca'mij tinúú danj a ma'. Che'é dan me taj che'é chaj nee yo' ma'.

³¹ 'O se veé danj qui'yaj soj uún ei. Dan me se nu' se cha soj do', nu' se co'o soj do', naj guun se qui'yaj soj do', inanj che'é Diose qui'yaj soj cunudanj nij

rasuun yo', gaa ne ve'é doj ca'mii yuvii che'é Diose, qui'yaj soj chuguanj.

³² Tananj uún, ne se quinanó rá nij yuvii israelitá do', nij yuvii yaníj do', cunudanj nij síi noco' man Jesucristó do', qui'yaj soj ma'.

³³ Inanj danj 'yaj ma'anj, ne nu' se vaa me rá 'o 'o ta'aj yuvii qui'yáá 'unj ro', 'yáá 'unj, ne ne 'yáá 'unj inanj se me raj qui'yáj ma'. 'O se 'yáá 'unj ndaa vaa me rá nij yuvii nanj adonj. 'O se nanó' 'unj chrej cavii sa' cunudanj nij yuvii doj, gaa ne quinanii nij so' rihaan sayuun che'é se sa' yo' adonj. Inanj danj qui'yaj soj uún ei.

11

¹ Dan me se xcaj 'unj cuentá daj qui'yaj Jesucristó, ne inanj danj 'yáá 'unj, ne xcaj soj cuentá daj 'yáá 'unj, ne inanj danj qui'yaj soj uún ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' gaa na'vúj ní' rihaan Diose a

² A 'ó güii ne quini'yon nij soj manj, ne ve'é 'yaj soj nu' tucuáán tucu'yonj rihaan soj, ne che'é dan sa' uxrá qui'yaj soj á.

³ Me raj xcaj soj cuentá se vaa uun chij Jesucristó rihaan nu' snó'o, ne snó'o uun chij rihaan chana nica so', ne uun chij Diose rihaan Jesucristó a.

⁴ Dan me se gaa achín ni'yaj snó'o rihaan Diose do', gaa nata' so' se-nana Diose cunō cunudanj nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó do', ne sese caráán so' raá so', ne nij ndo'o 'yaj so' rihaan ma'an so' do', rihaan Jesucristó do', vaa ei.

⁵ Ne chana me se gaa achín ni'yaj no' rihaan Diose do', gaa nata' no' se-nana Diose cunō

cunudañj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesu-
cristó do', ne sese se caráán no' raá no', ne nij 'yaj
no' rihaan ma'an no' do', rihaan nica no' do', vaa
ei. Ase vaa chana raá caan ro', vaa no',

⁶ sese se ca'vej rá no' caráán raá no' ei. Táa a
se ca'vej cachrij rá no' cacá caan nii raá no', sese
ne na'aj no' gaá danj raá no' ei. Sese na'aj no', ne
caráán no' raá no' adonj.

⁷ Ne nó xcúún núj sno'o caráán núj raá núj ma'.
'Q se ase vaa Diose ro', danj vaa ma'an núj sno'o,
ne che'é dan ni'yaj yuvij man snó'o ne xcay yuvij
cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa Diose sí qui'yaj man
snó'o adonj. Ne ni'yaj yuvij man chana ne xcay
yuvij cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa snó'o, che'é se
cúu man snó'o ro', guun chana a.

⁸ Ne'en soj se vaa cúu man ma'an snó'o ro', cavii
chana, ne nuveé cuj man chana cavii snó'o ma'.

⁹ Ne nuveé che'e chana me qui'yaj Diose man
snó'o ma'. Che'e snó'o ro', me qui'yaj Diose man
chana adonj.

¹⁰ Che'é dan no xcúún chana tihaa chana se vaa
uun chij snó'o rihaan no', ne che'é dan caráán no'
raá no', ne quene'en nij se-mozó Diose se vaa ve'é
'yaj no' ei.

¹¹ Tzaj ne ní' sij noco' man sí 'nij ra'a man ní'
ro', se guun cataj ní' se vaa taj se uun snó'o rihaan
chana, ne se guun cataj ní' se vaa taj se uun chana
rihaan snó'o ma'.

¹² 'Q se che'e snó'o guun chana rihaan chumij
nihánj, tzaj ne che'é chana me a'ngaa snó'o, ne
Diose me sí qui'yaj man cunudañj ní' adonj.

¹³ Nuchruj raá ma'an soj daj qui'yaj soj á. Cunañ
vaa cachinj ni'yaj chana rihaan Diose sese se

caráán raā no', rá soj na'. Taj ma'.

¹⁴ Ne'en cunudañj yuvij se vaa sese gaa xcaan ndo'o yuvé raā snó'o, ne guun na'aj so',

¹⁵ tzaj ne sese xcaan yuvé raā chana, ne ve'é vaa no', rá yuvij a. Me rá Diose gaa xcaan yuvé raā chana, ne che'é dan me rqué Diose yuvé raā no', me rá Diose caráán yo' raā no' ei.

¹⁶ Sese vaa 'o sí na'vej rá cunō nana nihánj, ne taj se qui'yaj ní a ma'. 'O se nuvi' yo'ó tucuáán canoco' ní a ma'. 'O se veé nihánj me tucuáán noco' ní do', tucuáán noco' taran' nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudañj chuman' do', nanj adonj.

¹⁷ Vaa yo'ó nana cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj, tzaj ne se cataj 'unj se vaa ve'é 'yaj soj ma'. Maan se nij 'yaj soj gaa nuu chre' soj, ne se cavii sa' soj, qui'yaj se vaa 'yaj soj ma'. Maan se nij doj cavij soj adonj.

¹⁸ Asino yaan cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é se vaa ne cyaan vaa rá taran' soj a man chuguanj. Dan me se ca'na' nana rihanj, ne cunoj se vaa gaa nuu chre' soj, ne uun yanij ta'aj soj rihaan tuvi' soj, ne ino vaa rá ta'aj 'o 'o soj, ne xa' nana yo', tzaj ne nana ya ya me nana yo', raj nanj á.

¹⁹ 'O se cunaj uxrá vaa cuxra' ta'aj soj man ma'an soj axee. Ne yaj me se xcaj ní cuentá ni'yaj ní me tuvi' soj me sí noco' ya man Jesucristó raā adonj.

²⁰ Dan me se gaa nuu chre' soj, navij rá soj chá xti'nō soj che'é sí 'nij ra'a man ní, rá soj, tzaj ne ino uxrá 'yaj soj, ne nuveé che'e ya sí 'nij ra'a man ní chá xti'nō soj ga tinúú soj a ma'.

21 Maan se che'é ma'an soj chá xti'nō 'o 'o soj, ne dan me se ta'aa 'o 'o soj chá ma'an soj, ne na'vej rá soj go' soj chraa chá tinúú soj ma'. Che'é dan na'aan rque yo'o ta'aj tinúú soj, 'yaj soj ei. Ne yo'ó ta'aj soj me se uun xno soj ei.

22 Sese inanj me rá soj chá soj do', co'o soj do', ne me che'é ne quinan' soj tucúa soj chá soj do', co'o soj do' ga. Taj vaj tucúa soj vaa, don 'yaj soj danj na'. Nachri' soj ni'yaj soj man tinúú soj sí noco' man Jesucristó, don 'yaj soj danj na'. Me che'é me rá soj guun na'aj nij tinúú soj nij sí nique ga. Daj cataj 'unj rihaan soj, rá soj ga. Ca'vee cataj 'unj se vaa sa' uxrá 'yaj soj axeé.

23 Dan me se cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ní rihanj daj qui'yaj ní gaa chá xti'nō ní che'é so', ne aj cataj xna'anj 'unj nana yo' rihaan soj á. Dan me se gaa quisíj güii tacuachén sí cu'naj Judas man Jesucristó síj 'nij ra'a man ní rihaan nij sí taj ri'yunj man Jesucristó, gaa ne maan ti'nuu dan ro', nicaj sí 'nij ra'a man ní rachrúún,

24 ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é rachrúún yo', ne guun che'e so' cuxra' ta'aj so' man rachrúún yo', gaa ne dan me se cataj so':

—Nihánj me nee manj, ne inanj che'é soj vaa nihánj adonj. Chá soj man nihánj, gaa ne yo'o cunuû rá soj manj á —taj Jesucristó rihaan nij sí noco' man so' a.

25 Gaa ne quisíj chá xti'nō nij so', gaa ne nicaj Jesucristó 'o copá nuu na vinó, gaa ne cataj uún so':

—Na vinó nihánj ro', me ton manj, ne che'é ton manj ro', rque naca Diose 'o nana rihaan soj daj qui'yaj Diose ga soj, ne me ma'an güii co'o soj na

nihánj, ne na'nuj rá soj manj á —taj Jesucristó rihaan nij síi noco' man so' a.

²⁶ Dan me se me ma'an güii chá soj rachrúun yo' do', me ma'an güii co'õ nij soj na vinó yo' do', ne tihaan soj rihaan taran' nij yuvij man rihaan chumij se vaa cavi' Jesucristó che'é soj, ne inanj danj qui'yaj soj ndaa se quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumij nihánj a.

²⁷ Che'é dan me sese nij 'yaj yo'õ tinúú ní' gaa chá so' rachrúun do', gaa 'o so' na vinó do', che'é síi 'nij ra'a man ní', ne tumé so' cacun', che'é yan 'yaj so' danj adonj. Tumé so' cacun' rihaan nee man síi 'nij ra'a man ní' do', rihaan ton man síi 'nij ra'a man ní' do', nanj adonj.

²⁸ Che'é dan xcaj 'õ 'õ nij soj cuentá daj qui'yaj 'õ 'õ soj, gaa ne ve'é chá soj rachrúun do', ve'é co'õ soj na vinó do' á.

²⁹ Sese ne acaj soj cuentá sese nee man síi 'nij ra'a man ní' me se chá soj, ne quiran' soj sayuun, ne sese ne acaj soj cuentá sese ton man síi 'nij ra'a man ní' me se 'o soj, ne quiran' soj sayuun ei.

³⁰ Dan me se maan che'é se nij 'yaj soj rihaan síi 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan aj ran' que'ee soj sayuun chuguanj. Dan me se ta'aj soj anó chi'ii man, ne yo'ó ta'aj soj yo'õ inaj, ne yo'ó ta'aj soj aj cavi' nanj ei.

³¹ Sese naqui'yaj cuu ní' che'é ma'an ní' daj vaa ní', gaa ne se qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' sayuun ma'.

³² Tzaj maan che'é se nij 'yaj ní', rá síi 'nij ra'a man ní', ne che'é dan 'yaj so' sayuun man ní', che'é rej quinari' ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní' adonj. Sese nari' sa' ní' chrej sa', gaa ne se quiran' ní'

sayuun qui'yaj Diose, asa' qui'yaj so' sayuun man cunudanj yuvii man rihaan chumii nihánj, gaa güii qui'yaj Diose sayuun man nij so' ma'.

³³ Che'é dan, gaa nuu chre' soj cha soj, gaa ne na'vij soj ca'na' cunudanj tinúú soj, tinuj, nocoj.

³⁴ Sese na'aan ndo'o rque yo'o tuvi' soj ta' asuun, ne cha so' chraa tucua' so', gaa ne se quiran' soj sayuun che'é se vaa 'yaj soj gaa nuu chre' soj ei. Ne yo'ó nana xná'anj soj manj ro', cataj xna'anj 'unj nana yo' rihaan soj asa' cuchij chiháán soj ei.

12

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun sa' nicaj ní 'yaj Nimán Diose a

¹ Me raj xcaj soj cuentá che'é suun sa' nicaj ní 'yaj Nimán Diose, tinuj, nocoj.

² Ne'en soj se vaa gaa ataa canoco' soj man Diose, ne 'anj yaníj soj rihaan Diose, ne chéé soj rihaan ya'anj acój yuvii, qui'yaj nii, ne náá qui'yaj rma'an nii man soj, tiha' yu'unj nii man soj ei. Ne nij ya'anj yo' me se ne uno nij yo' nana a'mii soj a man adonj.

³ Che'é dan xa' ní' sijn noco' man Jesucristó nihánj me se ino 'yaj ní', ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nda' se cataj yo'o so' se vaa quij ndo'o vaa Jesucristó, tzaj ne nuveé nana rqué Nimán Diose rihaan so' me nana a'mii so' a ma'. Tzaj ne sese cataj yo'o so' se vaa 'nij ra'a Jesucristó man ní', ne nana yo' me nana rqué Nimán Diose rihaan so', don a'vee a'mii so' danj adonj. Che'é se racuíj Nimán Diose man ní', che'é dan guun nucuaj ní' ca'mii ní' danj ei.

4 Dan me se ino vaa 'o 'o suun sa' rque Nimán Diose man ní' nicaj 'o 'o ní' chuguanj. Tzaj ne orún' Nimán Diose me sí rque man 'o 'o suun sa' yo' ei.

5 Ne ino vaa 'o 'o suun 'yaj suun 'o 'o ní' rihaan tinúú ní' ei. Tzaj ne veé orún' sí 'nij ra'a man ní' me 'yaj nu' rasuun yo' ei.

6 Ne ino vaa suun 'yaj suun Diose nimán 'o 'o ní', tzaj ne veé orún' Diose 'yaj nu' daj a rasuun sa' yo' ei. Ne Diose me sí 'yaj suun nimán 'o 'o ní', ne inanj ma'an so' 'yaj don a'vee qui'yaj suun ní' ei.

7 Dan me se vaa suun sa' nicaj 'o 'o ní', 'yaj Nimán Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa yanj Nimán Diose ga ní', ne che'é suun sa' nicaj ní' ro', cavij sa' doj nu' nij tinuj ní', qui'yaj ní' adonj.

8 Dan me se yo'o tinúú ní' a'mii nana cuu, 'yaj Nimán Diose, ne avii ndo'o raaj yo'ó tinúú ní', 'yaj uún ma'an Nimán Diose,

9 ne yo'ó tinúú ní' me sí nucuaj ndo'o rá man Diose se vaa racuj ndo'o Diose man ní', ne inanj danj vaa rá so', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, ne uun nucuaj yo'ó tinúú ní' tinahuun so' man sí ran', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, tzaj ne veé orún' Nimán Diose 'yaj nanj adonj.

10 Yo'ó tinúú ní' me sí uun nucuaj 'yaj suun sa' nocoo, ne yo'ó tinúú ní' uun nucuaj nata' nana rque Diose rihaan, ne yo'ó tinúú ní' me sí uun nucuaj xcax cuentá daj vaa nana a'mii 'o 'o ní', ne so' ro', me sí ne'en sese se-nana Nimán Diose a'mii ní' ni', ase se-nana sí chree a'mii ní' a. Dan me se ne'en so' nu' nana a. Ne vaa yo'ó tinúú ní' a'mii xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en a ma'an nij so' ma'. Ne yo'ó tinúú ní' ro', me sí nata' daj ca'mii tinúú ní' sí a'mii xna'ánj naca yo' a.

11 Ne ma'ʼan Nimán Diose me síi 'yaj uun nucaj 'o 'o tinúú ní' qui'yaj suun tinúú ní' suun sa' nicaj so', ne orún' Nimán Diose me síi 'yaj suun nimán 'o 'o ní' nanj adonj. Ne'en Nimán Diose daj vaa 'o 'o ní', ne rqué so' rihaan 'o 'o ní' se vaa me rá so' rque so' man ní', ne dan me se ndaa ino vaa se rqué so' rihaan 'o 'o ní' a.

12 Ne'en nij soj se vaa vaa orún' nee man ní', tzaj ne man que'ee rej 'yaj suun man ní' adonj. Man ra'a ní' do', man tacóo ní' do', man xrée ní' do', man rlij rihaan ní' do' a. Dan me se que'ee nee 'yaj suun man ní', tzaj ne orún' ní', ne ase vaa nee man orún' yuvii ro', danj vaa taran' ní' sij noco' man Jesucristó adonj. Dan me se 'o yuvii me ní' nanj ei.

13 Dan me se canoco' cunudanj ní' man Jesucristó, ne cayáan Nimán Diose ga 'o 'o ní', ne che'é dan cata' ne ní', ga ne cunuu rcua'aaan taran' ní', ne che'é dan ase vaa nee man orún' yuvii ro', vaa taran' ní' cuano nanj chuguanj. Ino vaa ta'aj 'o 'o ní', ne veé dan me se ta'aj ní' me yuvii israelitá do', ta'aj ní' me yuvii yanij do', ta'aj ní' me mozó do', ta'aj ní' ne uun mozó me do', tzaj ne ase vaa nee man orún' yuvii ro', vaa taran' ní' cuano, ne yanj ndo'o Nimán Diose ga cunudanj ní' cuano ei.

14 Ne'en soj se vaa ne 'o cuyaan vaa cunudanj nee man yo'o yuvii ma'. Maan se ino vaa 'o 'o rej 'yaj suun man yuvii adonj.

15 Dan me se ca'vee se guun rá tacóo ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun ra'a ní' ro', che'é dan naxuun yo' man ma'ʼan yo' rihaan ní' cataj yo', tzaj ne se guun nucaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'ʼan ní' me tacóo ní'

nanj adonj.

16 Ne ca'vee se guun rá xréé ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun rlij rihaan ní', ne che'é dan naxuun yo' man ma'an yo' rihaan ní', tzaj ne se guun nucuaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'an ní' me xréé ní' nanj adonj.

17 Ne vaa se uun nu' nee man ní' rihaan ní', ne sese inanj rlij rihaan ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee cunō ní', rá soj ga. Ne sese inanj xréé ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee naxuun ní' nana, rá soj ga.

18 Diose me síi qui'yaj nu' nee man ní', ne Diose ro', me síi rqué suun rihaan 'o 'o nee man ní' daj qui'yaj nij yo' ei.

19 Sese cuyaan gaa cunudanj nee man ní', ne nuveé yuvii me ní' ma'.

20 Dan me se nda' se ino vaa 'o 'o nee man ní', tzaj ne ve'é vaa nu' nee man ní' ei.

21 Ne nó xcuún rlij rihaan ní' cataj yo' rihaan ra'a ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'. Ne ne nó xcuún raá ní' cataj yo' rihaan tacóo ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'.

22 'O se nee man ní' nee ninaj doj ro', doj a achiin nee yo' man ní',

23 ne nee man ní' nee nij doj ro', ve'é a doj niquee sa' yo', 'yaj ní', ne na'vej rá ní' quene'en yuvii man nee yo', ne che'é dan aráán ní' yatzij man nee yo' a.

24 Tzaj ne nee man ní' nee ve'é doj ro', taj se qui'yá' caráán ní' yatzij man nee yo' ma'. Ne ve'é ndo'o vaa rcua'aan nu' nee man ní', qui'yaj Diose,

ne ve'é doj qui'yaj so' che'é nee man ní' nee cunii doj,

²⁵ che'é rej na'vej rá so' gaa yaníj nee yo' man ní' a. Maan se ve'é cutumé 'o nee man ní' man tuvi' nee man ní', rá Diose,

²⁶ ne sese quiran' chi'ii doj nee man ní', ne nano rá nu' nee man ní', ne danj inanj uún, ne sese ve'é cavii sa' doj nee man ní', ne guun niha' rá nu' nee man ní' uún a.

²⁷ Yaj me se aj canoco' taran' soj man Jesucristó, ne che'é dan ase vaa nee man Jesucristó vaa cunudanj soj, ne ase vaa doj nee man Jesucristó vaa 'o 'o nij soj á.

²⁸ Ne Diose ro', me síi cune' man 'o 'o soj qui'yaj suun soj che'é cunudanj nij síi noco' man Jesucristó, ne ino vaa suun ca'ne' Diose rihaan 'o 'o soj, ne dan me se asino cune' Diose man núj sij apóstol nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvii man rihaan chumii, gaa ne cune' uún Diose man nij síi nata' nana rque Diose rihaan nij so' a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi tucu'yón se-nana Diose rihaan yuvii, gaa ne cune' uún Diose man nij síi 'yaj suun sa' noco a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi uun nucuaj tinahuun man yuvii ran', ne cune' uún Diose man nij síi racuíj man yuvii quiran' sayuun a. Ne cune' Diose man nij síi uun chij rihaan nij síi noco' man Jesucristó, ne cune' Diose man nij síi ne'en ca'mii xna'ánj naca a.

²⁹ Tzaj ne nuveé apóstol nata' se-nana Jesucristó rihaan cunudanj yuvii man rihaan chumii me taran' soj ma'. Nuveé sij nata' nana rque Diose rihaan nij so' me cunudanj soj ma'. Nuveé sij tucu'yón se-nana Diose rihaan tinúú ní' me

cunudañj soj ma'. Ne uun nucuaj cunudañj ní qui'yaj suun ní suun sa' nocoo ma'.

³⁰ Ne uun nucuaj taran' soj tinahuun taran' soj man yuvij ran' ma'. Ne a'mii cunudañj soj xna'ánj naca ma'. Ne uun nucuaj taran' soj cataj xna'anj soj me taj nana a'mii tinúú ní gaa a'mii tinúú ní xna'ánj naca ma'.

³¹ 'O se nano' soj daj qui'yaj soj, gaa ne ca'ne' Diose suun rihaan soj qui'yaj suun soj nij suun sa' doj á. Sese danj qui'yaj soj, ne cavij sa' taran' soj chuguanj. Tzaj ne me rá 'unj cataj 'unj yo'ó nana rihaan soj, ne me ya raj nari' soj yo'ó tucuáan sa' inanj ei.

13

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún ní cunu
'ee rá ní man yuvij a*

¹ Dan me se ca'vee se ca'mij xna'ánj a'mii yuvij do', ca'vee se ca'mij xna'ánj a'mii se-mozó Diose do', tzaj ne sese ne 'ee raj tuvij, ne se guun niha' rá yuvij cunó yuvij nana ca'mij ma'. Maan se tu'va rma'anj, cataj nij yuvij, ne ase uun gaa agüiin aga' do', ase uun gaa anó aga' do', ta'nga' danj vaa se-nanaj, cataj yuvij nanj á.

² Ca'vee se ve'é ndo'o natá 'unj nana rqué Diose manj do', ca'vee se ne'enj nu' nana tihaan Diose rihaan yuvij do', ca'vee se sa' uxrá avij raj do', ca'vee se amán uxrá raj ni'yaj 'unj man Diose do', ca'vee se guun nucuáj natunaj rej nicun' 'o quij xcaan che'é se amán uxrá raj ni'yaj 'unj man Diose do', tzaj ne sese ne 'ee raj tuvij, ne taj se uún 'unj gaa a ma'.

³ Ca'vee se rque uun 'unj cunudanj si'yáj rihaan nij sí níque do', ca'vee se rque 'unj ndaa nee man ma'anj do', tzaj ne sese ne 'ee raj man nij sí níque, ne se cavii sa' 'unj daj chihaa míj ma'.

⁴ Ne ra'yanj rá sí 'ee rá man tuvi' qui'yaj so' sayuun man tuvi' so' ma'. Tzaj ne vaa inaj nimán so', ne 'ee rá so' man tuvi' so', ne inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so' á. Ne uun xcoj ruvaa rá sí 'ee rá man tuvi' ni'yaj so' tuvi' so' ma'. Ne a'mii xtá' so' ma'. 'O se nica' vaa nimán so' a.

⁵ Sí 'ee rá man tuvi' ro', inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so', ne ne aráya'anj so' inanj ma'an so' ma'. 'O se aráya'anj so' tuvi' so' a. Ne ra'yanj rá so' caxrii yuvaa so' ma'. Ne nuú rá so' sayuun qui'yaj yuvii man so' gaa rque ma'.

⁶ Nuveé sij niha' rá ne'en man yuvii 'yaj cacun' me so' ma'. Tzaj ne niha' rá so' ne'en so' se vaa uno yuvii nana ya a.

⁷ Uun nucuaj so' ran' so' naj guun sayuun, ne ne tanáj ma'an so' man tinúú so' ma'. 'O se yo'o amán rá so' uno so' cunudanj nana sa', ne yo'o ne'en so' se vaa inanj sa' uxrá cavii ní' vaa güii, ne inanj danj vaa rá sí 'ee rá man tuvi' adonj.

⁸ Xa' suun 'ee rá tuvi', tzaj ne yo'o gaa yo' nu' cavii nu' ca'anj ei. Cuanó nihánj me se man sí nata' nana rque Dióse rihaan nij so', tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun yo' ei. Ne cuanó nihánj me se man yuvii a'mii xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en ma'an yuvii, tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun a'mii xna'ánj yo' a. Ne cuanó nihánj me se man sí avii ndo'o raá, 'yaj Nimán Dióse, tzaj ne vaa güii se go' nij so' doj nana rihaan yuvii a ma'.

⁹ Dan me se nu' nana sa' a'mii ní' do', nu' nana cuu avii raa ní' 'yaj Diose do', me se ta'aj guee nana me yo' nanj adonj. Tzaj ne vaa güii quina_{vij} yo' nanj adonj.

¹⁰ O se güii quinan' ní' rihaan Diose me se Diose me síi qui'yaj yo'o quene'en ní' cunudan_j nana, ne se cachiin a doj nana ca'mii ní' a ma'.

¹¹ Gaa mej xnii me se a'mii xnií 'unj, ne daj se uun rá xnii, danj uun raj, ne daj se nuchruj raa xnii, danj nuchruj raa 'unj a. Tzaj ne yaj cachij 'unj, guún 'unj snó'o nocoo, ne tanáj xco 'unj nu' se vaa qui'yáj gaa mej xnii a. Dan me se ase vaa se 'yaj inanj xnii ro', danj vaa 'yaj ní' cuano, tzaj ne vaa güii tanáj xco ní' man nu' se vaa 'yaj ní' cuano á.

¹² Vaa se ne'en ní' cuano, rá ní', tzaj ne ne ne'en sa' ní' man yo' ma'. Dan me se ase vaa yuvii ni'yaj rihaan 'o se ni'yaj rihaan ro', danj vaa ní', ne sese ne naruvij rihaan se ni'yaj rihaan, ne se quene'en sa' yuvij rihaan yuvij ma'. Ne danj vaa ní' uún, ne man ndo'o rasuun ne ne'en sa' ní' ei. Tzaj ne vaa güii canicun' ní' rihaan ma'an Diose, ne sa' uxrá quene'en ní' man ma'an so' a. Cuano nihánj me se ne ne'enj cunudan_j, tzaj ne vaa güii, ne ase vaa ne'en Diose manj ro', danj gaa quene'enj man cunudan_j adonj.

¹³ Tzaj ne vaa va'nuj suun sa' no xcuún ní' qui'yaj ní' cuano, ne dan me se guun nucuaj rá ní' man Diose, ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ne gaa 'ee rá ní' tuvi' ní' a. Yo' me va'nuj se no xcuún ní' qui'yaj ní', tzaj ne orún' suun gaa 'ee rá man tuvi' ro', yo' me suun nocoo doj rihaan cunudan_j yo'ó suun ei.

14

*Nana nihánj taj xna'anj che'é xna'ánj naca
xna'ánj ne ne'en ma'an yuvii a*

¹ Che'é dan yo'o gaa suun 'ee rá man tuvi' nimán soj ei. Tzaj ne nano' soj daj qui'yaj soj, ne nıcaj soj suun sa', qui'yaj Nimán Dıose ei. Tzaj ne doj a guun rá soj nata' soj nana rqué Dıose rihaan soj ei. 'O se sa' doj vaa suun yo' chuguanj.

² Dan me se xa' sı́ a'mii xna'ánj naca, tzaj ne ne a'mii so' rihaan yuvii ma'. Rihaan Dıose a'mii so', ne taj sı́ uno nana a'mii so' ma'. 'O se racuıj Nimán Dıose man so' a'mii so' nana tihaan Dıose rihaan ma'an so' adonj.

³ Tzaj ne sı́ nata' nana rqué Dıose rihaan, tzaj ne rihaan yuvii a'mii so', ne sa' doj xcaj nij yuvii cuentá daj qui'yaj nij yuvii canoco' nij yuvii man Dıose, ne nari' nucuaaj nimán nij yuvii, qui'yaj so', ne se nanó rá nij yuvii ma'. 'O se guun niha' doj rá nij so' adonj.

⁴ Dan me se sı́ a'mii xna'ánj naca ro', orún' ma'an so' noco' sa' doj man Dıose, 'yaj so', tzaj ne sı́ nata' nana rqué Dıose rihaan me se sa' doj noco' cunudanj nij sı́ amán rá ni'yaj man Jesucristó man Dıose, 'yaj so' adonj.

⁵ Me raj ca'mii taran' soj xna'ánj naca, tzaj ne sa' doj nata' soj nana rqué Dıose rihaan soj ei. Dan me se sa' doj 'yaj sı́ nata' se-nana Dıose rihaan sı́ a'mii xna'ánj naca, tzaj ne sese guun nucuaaj sı́ a'mii xna'ánj naca cataj xna'anj so' rihaan nij yuvii me taj nana a'mii so' gaa uun che'e so' a'mii so' xna'ánj naca, ne sa' doj qui'yaj so', ne cavii sa' doj

nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj so', sese danj qui'yaj so' adonj.

⁶ Cuno soj ca'mij, tinuj, nocoj, ne dan me se sese cuchí 'unj rihaan soj, ne cuno soj sese inanj xna'ánj naca ca'mij rihaan soj, rá soj na'. Taj ma'. Me nana nari' soj, sese danj qui'yáj ga. Tzaj ne sese tijaán 'unj yo'o nana naca nana ca'mii Diose rihanj rihaan soj, ne cuno soj doj, ne sese cavii ndo'o raá 'unj do', sese nata' 'unj nana rqué Diose manj do', sese tucu'yonj rihaan soj do', ne cuno sa' soj doj ei.

⁷ Dan me se ne'en soj daj vaa ya'ánj, ne ne vaa i'na' ya'ánj, tzaj ne vaa che'é agüiin sca' yo', ne sese ne tica'mii sca' nii man ya'aâ nuu rihaan ya'ánj yo' gaa anicaj 'o 'o chra', gaa ne asa' ca'vee xcay yuvii cuentá me chra' me achraá nii rihaan ya'ánj yo' ga.

⁸ Sese ne tunacaj nii se-nana chruun a'yánj yo' gaa a'yánj nii, gaa ne asa' ca'vee xcay nij tanuu cuentá se vaa ca'anj nij so' cunu' nij so' ga.

⁹ Ne ase vaa ya'ánj do', chruun a'yánj do', ta'nga' danj vaa nij soj uún, ne sese ca'mii soj xna'ánj naca, ne sese se gaa nica nana ca'mii soj, ne asa' ca'vee cuno yuvii me taj soj ga. 'O se se ca'mii soj rihaan yuvii a ma'. Maan rihaan nana uun ca'mii soj, raj a.

¹⁰ Dan me se man uxrá xna'ánj a'mii yuvii rihaan chumii nihánj, raj, ne vaa yuvii uno cunudanj nij xna'ánj yo',

¹¹ tzaj ne sese ca'mii yo'o so' xna'ánj a'mii ma'an so' rihanj, ne sese se cunoj nana ca'mii so', gaa ne sij 'na' yo'ó chuman' guun so' rihanj, ne tananj 'unj, ne guún 'unj sij 'na' yo'ó chuman' rihaan so' a.

¹² Che'é dan me xcaj soj cuentá daj qui'yaj ma'an soj uún, ne dan me se guun rá soj nıcaj soj suun sa', qui'yaj Nimán Diose, tzaj ne nano' soj daj qui'yaj soj, ne ca'vee nıcaj soj suun sa' doj suun račuıj man cunudanj yo'ó nij sıı amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj Nimán Diose a. 'O se cavıı sa' soj doj, sese danj qui'yaj soj adonj.

¹³ Che'é dan me sese vaa yo'o tinúú soj sıı a'mii xna'ánj naca, ne no xcúún so' cachınj ni'yaj so' rihaan Diose se vaa guun nucuaıj so' cataj xna'anıj so' me taj nana ca'mii so' rihaan nij yuvıı cunó nana yo' adonj.

¹⁴ Tzaj ne sese ca'mii 'unıj xna'ánj naca cachınj ni'yáa 'unıj rihaan Diose, ne inanj maan nimán 'unıj me cachınj ni'yaj rihaan Diose, ne cúú yaveıj, tzaj ne se cachıın ni'yaj yo' rihaan Diose a ma'.

¹⁵ 'O se me se no xcúún 'unıj qui'yáj ga. 'O se no xcúún 'unıj asino yaan cachınj ni'yáj rihaan Diose ga nimanıj, ga ne cachınj ni'yaj cúú yaveıj uún rihaan Diose, ne asino yaan cachraa 'unıj chra' rihaan Diose ga nimanıj, ga ne nu' cúú yaveıj cachraa chra' uún rihaan Diose adonj.

¹⁶ Danj qui'yaj soj che'é se asa' nuu chre' soj cachınj ni'yaj soj rihaan Diose, ne 'na' nij sıı ataa nari' sa' se-nana Diose a. Ne sese inanj nimán so' cachınj ni'yáa so' rihaan Diose do', sese inanj nimán so' nago' so' graciá rihaan Diose do', sese inanj nimán so' cataj se vaa sa' vaa Diose do', ne asa' ca'vee cunó sıı 'na' naca nana ca'mii so' ga. Asa' ca'vee cataj so' se vaa ya uxrá vaa nana ca'mii so' ga.

¹⁷ Ca'vee se ve'é uxrá ga nana cachınj ni'yáa so' rihaan Diose, tzaj ne yo'ó so' ro', se ca'vee guun

niha' rá so', qui'yáá so' ma'.

¹⁸ Nagó' 'un̄j graciá rihaan Diosē che'é se xcaan vaa xna'ánj nacā a'mij rihaan taran' nij soj, che'é se 'un̄j me síi ne'en doj xna'ánj nacā rihaan taran' soj a.

¹⁹ Tzaj nē gaa nuu chre' 'un̄j gā nij tinúú ní' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó, nē nō xcúnj ca'mij nanā avii cúu yavej rihaan nij so', nē dan me se ca'vee se chí' m̄j nanā xna'ánj nacā ca'mij, tzaj nē se cavii sa' doj tinúj, qui'yaj nanā yo' a ma'. Tzaj nē sese ca'mij nuj se 'un' guee nanā cavii cúu yavej rihaan tinúú ní', tzaj nē cavii sa' nij so' doj, qui'yaj nanā yo', che'é se nanā uno nij so' me yo' ei.

²⁰ Gaa sca' rāa nij soj, tinuj, nocoj. Sē gaa rāa soj ase vaa rāa 'ō xnii ma'. Dan me se ase vaa ne'ej ataa narí' qui'yaj cacun' ro', danj gaa soj, tzaj nē gaa sca' rāa soj ei.

²¹ Dan me se vaa nanā nō rihaan danj Diosē taj se vaa: “Ca'nej 'un̄j yuvii man gan' cuchí' rihaan nij yuvii israelitá, nē yo'ó xna'ánj quinata' nij so' rihaan nij yuvii israelitá, tzaj nē se cuno nij yuvii israelitá nanā ca'mij rihaan nij so' ma'.” Danj cataj Diosē rihaan nij yuvii israelitá gaa naá a.

²² Dan me se xcaj ní' cuentá se vaa nuveé che'e ma'an ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj nacā xna'ánj ne ne'en a 'ō yuvii yo' ma'. 'O se che'é nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj nacā yo', nē dan me se cuno nij so' xna'ánj nacā, gaa nē xcaj nij so' cuentá se vaa nuveé sij noco' man Diosē me ma'an nij so' a. Nē se-nanā Diosē nanā nata' nii ro', nuveé che'e nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nanā yo' ma'. 'O se

che'é ní sij amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nana yo' adonj.

23 Dan me se sese inanj xna'ánj naca ca'mii taran' soj gaa nuu chre' soj, ne catuu nij síí ataa nari' sa' tucuáán noco' ní' catuu síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catuu rá ve' ga nij soj, ne daj cataj nij so', rá soj ga. Se cuno nij so' xna'ánj ca'mii soj a ma'. Che'é dan: “Snúú rma'an nij soj”, cataj nij so' nanj adonj.

24 Tzaj ne sese nata' taran' soj nana rqué Diose rihaan soj, ne catuu nij síí ataa nari' tucuáán noco' ní' catuu nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catuu rá ve', gaa ne xcaj nij so' cuentá che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj, ne quinano rá nij so' che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj chuguanj.

25 Cuno nij so' nana ca'mii taran' soj, gaa ne xcaj nij so' cuentá che'é nu' se chi'ii man nimán nij so', ne ca'anj canicun' ruj nij so', gaa ne na'vij nij so' rihaan Diose, ne cataj ya nij so' se vaa ya Diose ne ga soj ei.

26 Che'é dan nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj qui'yaj soj, tinuj, nocoj. Gaa nuu chre' soj, ne ino gaa se qui'yaj 'o 'o soj ei. Yo'o tinúú soj cachraa 'o chra', ne tucu'yón yo'ó tinúú soj se-nana Diose rihaan soj, ne nata' yo'ó tinúú soj nana rqué Diose rihaan so', ne ca'mii yo'ó tinúú soj xna'ánj naca, ne cataj xna'anj yo'ó tinúú soj me taj nana ca'mii tinúú soj síí ca'mii xna'ánj naca, ne inanj danj qui'yaj soj, racuíj taran' soj man tinúú soj, gaa ne ve'é doj canoco' sa' soj man Jesucristó a.

27 Sese vaa vij va'nuj soj me rá ca'mii xna'ánj naca, ne ca'vee ca'mii nij so', tzaj ne sese que'ee soj doj me rá ca'mii, gaa ne se ca'vee ma'. 'O se dínj tu'va ta'aj soj, gaa ne canicun' yo'ó tuvi' soj nata' so' me nana me ca'mii nij síi ca'mii xna'ánj naca yo' á.

28 Tzaj ne sese taj vaj a 'ó soj guun nucuaj nata' che'é nana ca'mii nij síi ca'mii xna'ánj naca, ne taá a se se ca'mii nij so' xna'ánj naca rihaan yuvii a ma'. Maan se dínj gaa tu'va nij so' gaa nuu chre' soj á. Inanj rihaan ma'an nij so' do', rihaan Diose do', ca'mii nij so' xna'ánj naca yo' á.

29 Dan me se veé danj qui'yaj guee soj asa' nata' soj se-nana Diose uún a. Nata' vij va'nuj tinúú soj, síi rqué Diose se-nana so' rihaan, ne nuchruj raa yo'ó tinúú soj nana nata' nij so', sese ya ya se-nana Nimán Diose me nana nata' nij so' a.

30 Sese nata' yo'ó so', ne sese guun rá yo'ó so' nata' so' yo'ó nana rqué Diose rihaan ma'an so', ne ca'ne' rá síi nicun' a'mii yo' ca'mii yo'ó tinúú so' á.

31 Veé dan me se gaa ya'núj rihaan taran' soj, ne ndaa yo'ó yo'ó soj nata' nana rqué Diose rihaan soj, ne nari' cunudanj soj nana achiin man soj, gaa ne nari' nucuaj nimán taran' soj a.

32 Sese uun nucuaj nij síi nata' nana rqué Diose rihaan nij so' quirii ta'nga' nij so' rihaan nimán ma'an nij so', ne uun nucuaj nij so' ca'ne' rá nij so' ga nana a'mii nij so' adonj.

33-34 Dan me se xa' Diose, tzaj ne nuveé sij tinachej rasuun me Diose ma'. 'O se Diose ro', me síi 'yaj nica vaa nu' rasuun adonj.

Dínj gaa tu'va chana gaa nuu chre' nij soj sij

amán rá ni'yaj man Jesucristó á. Ne nó xcúún chana ca'mii chana ma'. Maan se danj nano xrej no' á. Inanj danj taj se-tucuanj Moisés, ne inanj danj vaa tucuaán noco' cunudanj ní' sij sa' noco' man Diose man daj a chuman' a.

³⁵ Sese vaa 'o nana me rá chana nari' no', ne xna'anj no' man snó'o nica no' ve' tucua no', ne cataj xna'anj so' rihaan no' a. Tzaj ne nij vaa sese canicun' chana ca'mii no' rihaan cunudanj nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó gaa nuu chre' nij so' adonj.

³⁶ Nuveé nana cavii raaj nij soj me se-nana Diose ma'. Nuveé inanj soj me síí cuchi' se-nana Diose rihaan ma'. Che'é dan me xcaj soj cuentá daj vaa tucuaán noco' núj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó á.

³⁷ Sese guun rá yo'o so' se vaa ne'en so' nata' so' nana rqué Diose rihaan so' do', sese guun rá so' se vaa yanj Nimán Diose ga ma'an so' do', ne xcaj so' cuentá se vaa nana nihánj nana cachrón 'unj che'é soj ro', nana cataj xna'anj ma'an síí 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj a.

³⁸ Sese vaa yo'o síí taj se vaa nuveé nana cataj xna'anj síí 'nij ra'a man ní' me nana nihánj, ne se cuchumán rá ní' se vaa sij nata' se-nana Diose me ma'an so' ma'.

³⁹ Che'é dan me nano' uxrá soj daj qui'yaj soj, ne guun nucuaj soj nata' soj nana rqué Diose rihaan soj, tinuj. Ne se cataj soj se vaa se ca'vee ca'mii yuviij xna'ánj naca mei.

⁴⁰ Tzaj ne ve'é inanj qui'yaj soj nu' se vaa 'yaj soj, ne chij inanj qui'yaj soj nu' se-suun Diose ei.

15

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' ya uún Jesucristó gaa cavi' so', ne danj gaa cunuu i'na' ya ma'an ní' uún a

¹ Yaj me se me raj na'nuj rá soj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. Dan me se nana sa' aj natá' 'unj rihaan soj asij rque me nana nihánj, ne cuno soj nana nihánj, ne raan noco' soj man nana nihánj a.

² Dan me se che'e nana nihánj nana natá' 'unj rihaan soj me quinani soj rihaan sayuun, sese yo'o raan canoco' soj nana nihánj ei. Tzaj ne sese tu'va rma'an soj do', sese ne ya noco' soj nana sa' nihánj do', ne se cavii sa' soj ma'. Maan se quiran' soj sayuun nanj adonj.

³ O se asino yaan nataj nana sa' narí' 'unj rihaan soj, ne nana cataj xna'anj nii rihanj me nana nihánj, se vaa cavi' Jesucristó che'é cacun' tumé ní', ndaa vaa taj danj Diose a.

⁴ Dan me se cachin' nii man so' rque yo'óo, gaa ne dan me se cachén va'nuj güii, ne cunuu i'na' uún so', ne dan me se ase vaa tu'va guee danj Diose vaa quiran' so' a.

⁵ Dan me se curuvi' so' ni'yaj sí' cu'naj Pedró, ne gaa doj, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj nu' chujj nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a.

⁶ Cachén doj güii, gaa ne curuvi' uún so' rihaan 'un' cientó táá doj tinúú ní' sí' noco' man so' a. Dan me se ta'aj nij so' cavi', tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' vaa i'na' cuano ga ní' a.

⁷ Gaa ne cachén doj, gaa ne curuvi' uún Jesucristó ni'yaj sí' cu'naj Santiagó, ne veé dan, gaa ne

curuvi' uún so' ni'yaj cunudañj nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a.

⁸ Veé dan, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj ma'anj a. Síí noco' xcó taran' nij síí quene'en man so' mej, ne ase vaa 'o ne'ej ni'ya' vaa 'un̄j rihaan nij so' nan̄j ei. 'O se ne nó xcúún 'un̄j guún 'un̄j apóstol rihaan nij so' a ma'.

⁹ 'O se gaa ataa canocoj man Jesucristó, ne qui'yaj ndo'oj sayuun man nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne che'é dan yaj mej síí noco' rihaan cunudañj nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' a. Che'é dan nuveé sij no xcúún nata' rihaan yuvī che'é so' mej, raj a ma'.

¹⁰ Tzaj ne sa' uxrá qui'yaj Diose che'ej, ne racuíj ma'an Diose manj, ne che'é dan mej apóstol cuano adonj. Nuveé se qui'yaj rma'an Diose danj manj ma'. 'O se 'un̄j nihánj ro', me síí 'yaj suun doj rihaan cunudañj nij apóstol cune' Jesucristó man, tzaj ne nuveé ma'anj 'yaj suun ma'. 'O se che'é se racuíj Diose manj ro', che'é dan 'yáj danj, ne ma'an Diose 'yaj danj adonj.

¹¹ Ne a'mii natáj 'un̄j a'mii natáj yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man a'mii natáj se-nana Diose nana sa', ne che'é se ca'mii natáj cunudañj núj rihaan soj, che'é dan cuchumán rá soj cuno soj nana sa' yo' ei.

¹² Dan me se ne'en soj se vaa a'mii natáj núj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', ne che'é dan me che'é taj ta'aj yuvī 'nij sca'núj soj se vaa se ca'vee cunuu i'na' uún nij síí cavi' ga.

¹³ Sese ya se ca'vee cunuu i'na' uún nij síí cavi', gaa ne me che'é cunuu i'na' uún Jesucristó, rá soj ga.

14 Sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, gaa ne tu'va rma'an núj gaa a'mii natáj núj aj na'. Amán rma'an rá soj ni'yaj soj nana ne a'mii núj gaa aj na'.

15 Aj cataj xna'anj núj rihaan soj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó, qui'yaj Diose, tzaj ne sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij síi cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa na'. Síi ne me núj, ne ca'mii ne núj che'é ma'an Diose vaa gaa aj na'.

16 'O se sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij síi cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa a ma'.

17 Ne sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, ne nana amán rá soj yo' ro', nana tiha' yu'unj me yo' vaa gaa asanj. Ne quiran' ma'an soj sayuun che'é nu' cacun' tumé soj,

18 ne nij síi cavi' síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me se cuchumán rma'an rá nij so', ne ca'anj nij so' rihaan ya'an vaa gaa nanj asanj.

19 Ne ní' sij guun ya rá se vaa cavii sa' ní' qui'yaj Jesucristó me se doj a quij quiran' ní' rihaan daj a nij yuvii man rihaan chumii nihánj vaa gaa asanj. Dan me se che'é se nana tiha' yu'unj noco' ní', gaa ne doj a quij quiran' ní' vaa gaa ei.

20 Tzaj ne, taj ma'. 'O se ya uxrá cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so' adonj. Che'é se cunuu i'na' uún so' ro', che'é dan ne'en ya ní' se vaa cunuu i'na' uún nij síi cavi' cuchumán rá ni'yaj man so' adonj.

21 Dan me se che'é se orún' snó'o me qui'yaj cavi' cunudanj yuvii man rihaan chumii ro', che'é dan orún' snó'o me qui'yaj cunuu i'na' uún yuvii adonj.

22 Dan me se che'é se vaa qui'yaj orún' síi cu'naj Adán ne cavi' taran' yuvii ro', veé danj qui'yaj Jesucristó, ne che'é orún' so' ro', me cunuu i'na'

uún cunudañj yuvij noco' man so' adonj.

²³ Tzaj ne ndaa 'o 'o orá quisij 'o 'o rasuun adonj. Dan me se Jesucristó me sí cunuu i'na' asino yaan rihaan cunudañj yuvij, gaa ne güii ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj ro', me se asino nij sí cuchumán rá ni'yaj man so' cunuu i'na' uún ei. Dan me se quisij cunuu i'na' taran' nij sí noco' man so',

²⁴ gaa ne quinavij nu' chumij nihánj a. Dan me se asino yaan ca'nee Jesucristó nu' suun ata taran' nij yuvij do', taran' nij ya'anj uun chij rihaan chumij nihánj do', gaa ne nago' Jesucristó nu' chumij nihánj rihaan Rej ní' Diose, gaa ne ma'an Diose guun chij rihaan chumij nihánj adonj.

²⁵ 'O se no xcúun Jesucristó guun chij Jesucristó rihaan chumij nihánj ndaa se qui'yaj canaán ya ya so' rihaan taran' nij sí taj ri'yunj man so' adonj.

²⁶ 'O se sí taj ri'yunj man Jesucristó me se 'yaj avi' yuvij, ne dan me se yo'o qui'yaj canaán Jesucristó rihaan se 'yaj avi' yuvij, gaa ne quisij quinavij cunudañj nij sí taj ri'yunj man Jesucristó ei.

²⁷ Danj Diose taj se vaa qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudañj rasuun, qui'yaj Diose a. Danj a'mii danj Diose, tzaj ne se guun chij Jesucristó rihaan ma'an Diose ma'. 'O se Diose me sí qui'yaj guun chij so' rihaan cunudañj yo'ó nij rasuun adonj.

²⁸ Asa' guun chij Jesucristó rihaan nu' rasuun qui'yaj Diose, ne guun chij Diose rihaan ma'an Jesucristó, ne dan me se qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudañj rasuun, qui'yaj Diose, gaa ne

guun chij Diose rihaan ma'an so', gaa ne Diose me sí guun chij ndo'o rihaan cunudanjan rasuun adonj.

29 Sese se cunuu i'na' sí cavi', gaa ne me che'é ata' ne nii che'é 'o xngá, rá soj ga. Sese se cunuu i'na' ya uún nij sí cavi', gaa ne ata' ne rma'an nii che'é sí cavi' a. Tzaj ne 'o se ya uxrá cunuu i'na' uún nij sí cavi', rá nii ei.

30 Me che'é niganj vaj núj rihaan sayuun che'é se-nana Diose, rá soj ga.

31 Ya inanjan danj vaj núj rihaan sayuun, tinuj, nocej. Ne'en soj se vaa niha' ndo'o rá núj che'é suun 'yaj suun núj sca'núj soj che'é sí 'nij ra'a man ní', ne dan me se ya taj xna'anjan 'unjan rihaan soj se vaa maan na'vij núj 'o 'o güii cavi' núj che'é se-nana Diose ei.

32 Quiran' ndo'oj sayuun chuman' Efeso, ne dan me se ase vaa sayuun ran' sí unu' ga xcuu yuvaa ro', ta'nga' danj vaa sayuun quiranj, ne me che'é qui'yaj danj, rá soj, sese yuun che'e cavij ga. 'O se qui'yaj suun unjan 'unjan vaa gaa nanjan ei. Sese ya uxrá se cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne doj a ve'é sese canoco' ní' nana a'mii yuvii man rihaan chumii nihánjan chuguanjan. Dan me se yuvii man rihaan chumii nihánjan taj: “Daj doj quisij güii cavi' ní' á. Che'é dan cha ní' chraa do', co'o ní' tzi' do', yaj gaa vaa i'na' ní' á”, taj nij yuvii man rihaan chumii nihánjan yuvii ne guun ya rá se vaa cunuu i'na' uún ní' a. Tzaj ne ne 'yaj núj danjan ma'. 'O se ne'en ya núj se vaa cunuu i'na' ya uún nij sí cavi' adonj.

33 Ca'ne' rá soj ga suun tiha' yu'unjan man ma'an ei. Nda' se sa' vaa nimán soj, tzaj ne sese cachee soj ga sí chi'ii, ne nuu chi'ii nimán soj, qui'yaj nij

so' ei.

³⁴ N_o xcuún soj xcaj naca soj cuentá, ne ca'ne' rá soj ga suun 'yaj cacun' ei. 'O se ta'aj soj me sí ne ne'en uxrá daj vaa Diose, raj a ma'. 'O se vaa che'é guun na'aj soj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quirán' ní' güii cunuü i'na' uún ní' a

³⁵ Tzaj ne vaa yuvii cataj: “Asa' ca'vee cunuü i'na' uún nij sí cavi' ga. Daj gaa nee man nij so' asa' cunuü i'na' uún nij so' ga”, taj nij yuvii, xna'anj nij yuvii a.

³⁶ Tzaj ne sí ni'yon mé so', sese danj a'mii so' chuguanj. Ne'én so' daj ran' 'núú unô so' ei. Asino yaan uchruü 'núú yo' rque yo'óó, gaa ne xtun' ma'an 'núú yo', gaa ne xra' naa le'ej man 'núú yo' a. Sese se cuchruü 'núú yo' rque yo'óó, ne daj chihaa mij se xra' naa ma'. 'O se ase vaa ran' 'núú gaa unô nii man yo' rque yo'óó ro', danj gaa quirán' ní' adonj.

³⁷ Ne sese cun_o so' yo'o caân 'núú trigó do', naj guun caân do', rque yo'óó, ne nuveé ma'an coj me se caxrj so' rque yo'óó ma'. Maan se caân me yo', tzaj ne síj xra' yo', gaa ne nahuun yo' coj adonj.

³⁸ Tzaj ne in_o vaa coj xra' man 'o 'o caân, ne ase vaa me rá Diose gaa 'o 'o coj ro', ta'nga' danj vaa 'o 'o coj xra', 'yaj Diose adonj.

³⁹ Ne ne 'o cuyaan vaa nu' nee ma'. 'O se ca'vee se nee man yuvii do', ca'vee se nee man xcuu do', ca'vee se nee man xtâj do', ca'vee se nee man xcuaaj do', tzaj ne in_o vaa a'ngaa 'o 'o nij nee yo' adonj.

⁴⁰ Ne man rasuun rej xta', ne man rasuun rihaan yo'óó, ne in_o doj vaa rasuun man rej xta' ga rasuun

man rihaan yo'óó nihánj, tzaj ne ve'é uxrá vaa cunudanj nij rasuun yo' ei.

41 Dan me se ve'é vaa güii do', ve'é vaa yavii do', ve'é vaa yati' do', tzaj ne ino vaa ruvi' 'o 'o nij rasuun yo' gaa ni'ya' man nij yo', ne veé danj ino vaa 'o 'o nij yati' uún chuguanj.

42 Dan me se ase vaa ino vaa 'o 'o nij rasuun yo' ro', vaa 'o 'o ní' uún chuguanj. Ne nee man ní' asa' quisíj cunuu i'na' uún ní' me se ino gaa nee yo' ga nee man ní' cuano chuguanj. Ne nee man ní' cuano, tzaj ne daj doj cavi' yo', ne vaa güii cavi' ní', gaa ne cachin' nii man nee man ní' rque yo'óó, gaa ne cunuu ino yo' ei. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', gaa ne daj chihaa míj se cavi' uún nee man ní' a ma'.

43 Xa' nee man ní' cuano, tzaj ne nij vaa yo', tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne inanj ve'é ndo'o gaa nee man ní' asa' cunuu i'na' uún ní' ei. Tzaj ne cuano me se taj se 'yá' guun nucuaj yo' ma'. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne gaa nucuaj ndo'o nee man ní' adonj.

44 Nee man uun rihaan chumii nihánj cuano me ní', tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne nee yo'o canoco' sa' man Diose guun nee man ní' adonj. Dan me se sese ne'en ní' se vaa ya vaa nee man ní' cuano, ne veé danj ya uxrá gaa yo'ó nee sa' man ní', qui'yaj Diose ei. Ne nee yo' me yo'o canoco' sa' man Diose chuguanj.

45 Ne danj Diose taj se vaa snó'o qui'yaj Diose asino yaan me síí cu'naj Adán, ne gaa tihaj qui'yaj Diose man so' me se ca'née Diose nana vaa i'na' rque nee man so' a, taj danj Diose a. Dan me se ase vaa síí cu'naj Adán ro', danj vaa síí cu'naj

Jesucristó, tzaj ne ino doj vaa Jesucristó, ne dan me se gaa cunuu i'na' uún Jesucristó, ne cunuu ino un' nee man so', ne dan me se 'vee vaa i'na' ndaa ma'an ní', 'yaj so' a. Ne che'é dan cunuu i'na' uún taran' ní' chuguanj.

⁴⁶ Tzaj ne asino yaan vaa nee man ní' gaa mán ní' rihaan chumii nihánj, gaa ne vaa güii, gaa ne ma'an ní' nicaj nee sa' doj yo' a.

⁴⁷ Xa' snó'o qui'yaj Diose asino yaan, tzaj ne yo'óo uun guun so' a. Dan me se nicaj Diose yo'óo man rihaan chumii nihánj, qui'yaj Diose man so', tzaj ne xa' yo'óo snó'o, tzaj ne Jesucristó me so', ne so' me síi cavii rej xta' ca'na' rihaan ní' adonj.

⁴⁸ Ne ase vaa síi cu'naj Adán síi guun yo'óo ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvii man rihaan chumii nihánj, tzaj ne ase vaa Jesucristó síi cavii rej xta' ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvii yanj rej xta' nanj á.

⁴⁹ Gaa mán ní' rihaan chumii nihánj me se ase vaa Adán síi guun yo'óo ro', danj vaa ma'an ní', tzaj ne vaa güii, ne ase vaa Jesucristó síi cavii rej xta' ro', ta'nga' danj gaa ní' adonj.

⁵⁰ Cuanó nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa se guun nucuaj nee man ní' do', ton man ní' do', cúu man ní' do', cayáan yo' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumii nihánj, man tinuj, man nocoj. 'O se se guun cumán rasuun cuchruu ga rasuun ne uchruu mei.

⁵¹ Tzaj ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj yo'o nana yuve tihaan naca Diose rihanj, se vaa se cavi' taran' ní' ma'. 'O se vaa güii, ne rque orún' orá le'ej nii yuun che'e cunuu ino taran' ní',

⁵² ne dan me se daj se uun rá' gaa nanij doj yuvé scu'lu' rihan' ro', danj guun uun doj rá' asa' quisíj orá cunu ino ní' nanj adonj. Dan me se güii quina_{vij} chumi_{ij} nihánj me se nu' ca'yanj se-mozó Diose chruun a'yánj, ne cunu ino taran' ní' nanj adonj. 'O se asa' ca'yánj so' chruun a'yánj, ne cunu i'na' nu' nij síi cavi', tzaj ne ino gaa nij so', ne se cavi' uún nij so' daj chihaa míj gaa a ma'. Dan me se quisíj cunu i'na' nij síi cavi', gaa ne cunu ino taran' ní' sij gaa i'na' rihaan chumi_{ij} nihánj adonj.

⁵³ Sese ase vaa ní' cuano nihánj ro', danj gaa ní' ca'anj ní' rihaan Diose, rá ní', gaa ne se ca'vee daj chihaa míj ma'. 'O se vaa che'é asino cunu sa' nee man ní', gaa ne ca'vee quina_n' ní' rihaan Diose adonj. Dan me se che'é se nichrun' cavi' nee man ní', che'é dan vaa che'é cunu sa' yo', ne daj chihaa míj se cavi' yo' gaa a ma'.

⁵⁴ Dan me se asa' nanó nee se cavi' uún xráá ní', gaa ne daj chihaa míj se cavi' nee man ní' a ma'. 'O se güii dan ro', quisíj ya nu' nana nihánj nana no rihaan danj Diose nana taj: “Sa' uxrá qui'yaj canaán ní', ne daj chihaa míj se cavi' ní' a ma'. 'O se quisíj ní' qui'yaj canaán ní' rihaan ta'naj 'yaj avi' yuvij adonj.

⁵⁵ Me rej vaj ta'naj 'yaj avi' yuvij ga. Me rej vaj se nucuaj so' ga. Yaj me se se nanó rá ní' se vaa quira_n' uún ní' sayuun ma'. 'O se daj chihaa míj se cavi' ní' ma'. 'O qui'yaj canaán ya ní' adonj”, taj danj Diose, ne quisíj ya nu' nana yo' adonj.

⁵⁶ Se nucuaj ta'naj 'yaj avi' ní' ro', me cacun' tumé ní' adonj. Ne che'é se-tucuanj Moisés qui'yaj ní' cacun',

⁵⁷ tzaj ne tinavij Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' cacun' tumé ní', ne dan me se ya qui'yaj canaán ní', qui'yaj Diose, ne che'é dan no xcúún ní' nago' ní' graciá rihaan Diose ei.

⁵⁸ Ne'en soj se vaa 'ee raj man soj, tinuj, nocoj. Che'é se vaa cataj 'unj rihaan soj ro', che'e dan raan canoco' soj man Jesucristó á. Se ca'ne' rá soj ma'. 'O se niganj qui'yaj suun ndo'o soj che'é síi 'nij ra'a man ní' á. Ne'en soj se vaa suun 'yaj suun soj che'é síi 'nij ra'a man ní' ro', nuveé suun snúú rma'an me yo' ma'. 'O se cavii sa' soj che'é se noco' sa' soj man so' adonj.

16

Nana nihánj taj xna'anj che'é sa'anj naqui'yaj chre' nij síi man chuman' cu'naj Corinto rque nij so' man nij síi nique man chuman' cu'naj Jerusalén a

¹ Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é sa'anj naqui'yaj chre' soj rque soj man nij síi nique síi sa' noco' man Diose á. Dan me se qui'yaj soj ndaa se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó Galacia,

² ne rque 'o 'o cotungó ro', ca'nej sa' soj doj sa'anj tucua' soj che'é nij síi nique á. Sese nocoj doj qui'yaj canaán yo'o soj, ne nocoj doj ca'nej sa' soj, ne sese doj doj qui'yaj canaán yo'o soj, ne doj doj ca'nej sa' soj á. Ve'é cutumé soj sa'anj yo' ndaa se cuchí' 'unj chiháán soj á. 'O se na'vej raj naqui'yaj chre' soj sa'anj ndaa güii cuchí' 'unj ma'. 'O se güii yo' aj naqui'yaj chre' soj sa'anj, raj ei.

³ Asa' cuchí' 'unj rihaan soj, ne go' soj sa'anj naqui'yaj chre' soj man tinúú soj síi me rá soj

n̄icaj sa'anj yo' a. Ne tinúú soj sí n̄icaj sa'anj yo' ro', ca'anj n̄icaj nij so' sa'anj yo' ndaa chuman' Jerusalén a. Ne me raj n̄icaj nij so' yanj cartá ca'anj nij so', ne yanj cartá yo' ro', cataj xna'anj yo' rihaan nij sí man Jerusalén se vaa vaj sa'anj yo' rihaan nij so', 'yaj nij tinúú ní' a.

⁴ Sese vaa che'é ca'anj ma'anj chuman' Jerusalén, ne n̄icaj tuvi' núj ca'anj núj a.

Nana nihánj taj xna'anj me güii cuchì' Pabló chuman' cu'naj Corinto a

⁵ Cachén 'unj estadó Macedonia, gaa ne cuchì' 'unj chiháán soj a. Se guun raan 'unj estadó Macedonia ma'.

⁶ 'Q se xraj, ne carán' 'unj chiháán soj que'ee güii, tzaj ne ne ne'enj sese canej ga soj nu' yavii ayuu yu've' man adonj. 'Q se veé maan chiháán soj me raj cavii 'unj ca'anj 'unj adonj.

⁷ Na'vej raj cachén ra'yanj uún 'unj chiháán soj ma'. 'Q se me raj guun raan 'unj que'ee güii, sese ca'vej sí 'nij ra'a man ní' danj gaa adonj.

⁸ Tzaj ne me raj cunuû 'unj chuman' Efeso nihánj ndaa se cachén ya cha'anj Pentecostés adonj.

⁹ 'Q se vaa ndo'o rej rihanj qui'yaj sunj se-suun Diose, tzaj ne 'o se man ndo'o sí taj ri'yunj man ní' chuman' yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij tinúú Pabló sí canoco' man Jesucristó a

¹⁰ Tzaj ne sese cuchì' sí cu'naj Timoteo rihaan soj, ne ve'é ca'mii soj ga so', gaa ne guun niha' rá so' ga soj ei. 'Q se 'yaj suun so' che'é sí 'nij ra'a man ní', ne ase vaa 'yaj sunj ro', ta'nga' danj vaa 'yaj suun ma'an so' che'é sí 'nij ra'a man ní' adonj.

11 Se nachri' soj n̄'yaj soj man so' ma'. Maan se d̄inj cuman soj ga so', ne ve'é račuǐj soj man so' yan ca'na' uún so' rihanj nihánj á. Na'vij uxraj ca'na' uún so' ga yo'ó nij tinúú ní' adonj.

12 Ne tinúú ní' síí cu'naj Apolos me se cataj xna'anj ndo'oj rihaan so' se vaa cuch̄i' so' ga yo'ó nij tinúú ní' rihaan soj, tzaj ne ne ca'vej so' cuch̄i' so' cuano mei. Tzaj ne ndaa güii quix'núj rihaan so' asuun, gaa ne cuch̄i' so' rihaan soj a.

13 Tumé soj man soj á. Raan canoco' soj man Jesucristó á. Gaa nucuaj nimán soj, ne 'o ca'nej nimán soj qui'yaj suun soj á.

14 Ne gaa 'yaj suun soj nu' suun vaa rihaan soj, ne uxrá gaa 'ee rá soj man tinúú soj á.

15-16 Ne'en nij soj man nij tucua tinúú ní' síí cu'naj Estéfnas se vaa nij so' me síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó asino yaan rihaan cunudanj nij yuvii man estadó Acaya a. Ne ca'née nimán ma'an nij so' qui'yaj suun nij so' račuǐj nij so' man nij síí sa' noco' man Diose á. Cuanō nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ve'é cunō soj rihaan cunudanj yuvii 'yaj suun ndaa vaa 'yaj suun nij so', tinuj, nocoj. Ne cunō uún soj rihaan cunudanj nij síí a'née ndo'o nimán qui'yaj suun ga nij so' ei.

17 Guun niha' ndo'o raj se vaa ca'na' ma'an síí cu'naj Estéfnas do', síí cu'naj Fortunato do', síí cu'naj Acaico do', ei. Dan me se guun niha' uxrá raj gaa ca'na' va'nuj nij síí nihánj rej nej, ne gaa quene'enj man nij so', ne ndaa ma'an ya soj quene'enj nda' rá se 'yaa raj nanj ei. 'O se nayón nij so' rihaan soj ei.

18 Dan me se nuu cuij nimanj, qui'yaj nij so', ne dan me se nuu cuij nimán ma'an soj, qui'yaj uún nij so' a. 'O se nij yuvij vaa danj me se no xcuún ya soj caraa cochroj soj rihaan nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é saludó a'née nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó a'née ma'an Pabló a'née a

19 Cunudanj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó man estadó Asia a'née saludó rihaan soj, ga sí cu'naj Aquila do', chana cu'naj Priscila do', taran' nij sí amán rá nuu chre' tucua roj so' do', a'née ndo'o saludó rihaan soj a.

20 Dan me se cunudanj nij tinúú ní' a'née saludó rihaan nij soj ei. Gaa nari' tuvi' soj, ne ve'é ndo'o ca'mij soj ga tinúú soj, ne go' soj 'o xto guee rihaan tinúú soj asa' nari' tuvi' soj ei.

21 A'née ma'anj saludó do' rihaan soj uún ei. Nihánj me nana cachrón ma'anj ra'aj ya rihaan yanj nihánj adonj.

22 Sese vaa yo'o tuvi' soj ne amán rá ni'yaj man sí 'nij ra'a man ní', ne quene'en soj se vaa ya quiran' sí vaa danj sayuun nanj chuguanj. Ya ca'na' uún sí 'nij ra'a man ní' ei.

23 Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj ei.

24 Ne se sa' 'ee rá yuvij nuu nimanj 'yaj Jesucristó me se a'néj rihaan soj cunuú nimán soj ei.

**Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catũũ nimán ní'
a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871